

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor - Leiner Zoltán
Felelős szerkesztő:

ELŐFIZETÉSI ARAK
Belföldön: Hittközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak: egész évre 300, félévre 160,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ck,
180, 95, 50 dinár, 25—15 Pengé, 10—6 Dollár.

5696.

Ujból eltűnt egy év az idők végtelenjén. Nem sajnáljuk. Miért is lájna szívünk utána, amikor kevés örömet, de annál több megpróbáltatást hozott szegény szenvedő zsidó népünkre. Ha visszagondolunk rá, akkor lájja bizsergést érzünk szívünk táján és kérdezzük önmagunktól és a Sorstól: miért? Vajjon miért mérí ránk ezt a sok sorscsapást a végzet? Miért szenved ez a tízenhatmilliónyi nép Szüved kétszeresen, szenved sokszorosan. Küzd és vívja a maga élet-halál harcát mint ember, aki a kenyéért harcol és szenved. Ez emberi sors, ez még a paradicsomi idők óta, hogy kenyérünket arcunk verejtékével kell megkeresnünk.

De van ezenfelül valami, amit nem értünk meg véges emberi észsel. Miért is kell nekünk zsidóknak ezenfelül, mint zsidóknak a kínok keservét átélni, az élet minden vonatkozásában? Miért? Ez a kérdés jöjjel felel bennünk és ezt kérdezzük már immáron évezredek óta. Miért kell nekünk annyit szenvedni zsidóságnak? Jöttek korok és emberek és távoztak világokat uráló népek a történelem színpadáról: volt az emberiségnek napsugaras élete is, voltak borús korok, de bárhogyan és bármikor akármire fordult az emberi társadalom sorsának kereké: a lényeg egy volt számunkra mi mindenkor a szenvedések és a megkínzottak népe voltunk. Voltunk és vagyunk ma is. Sőt, a mai idők fájdalomosságukban teljesnek a leghorzáma sabb korokon is. Az ahasyéri korokban voltak még csodák, voltak Mordechájok és Eszterek, ma azonban a hitleri Németország örült urainál vajjon hol lehet csodákra várni? A normális emberi élet síkjáról eltávolodott emberek kezébe került sokhelyütt az uralkodási jog és mi zsidók vagyunk első és legszánandóbb párdi ennek a megkerült koroknak.

Boldog örümmel és megkönnyebbüléssel mondunk búcsút az elmúlt 5695-ik éveknek. A szenvedések és megpróbáltatások éve volt ez. Nekünk zsidóknak ezek a napok, a megpihenésnek és a magunkbaszállásnak röpke napjai. — Medíthathatunk magunkban, hogy miért kell ennyit szenvednünk. Miért? Talán bűneink miatt? Minek tagadjuk, vannak és voltak bűneink! Sokat vétettünk az égkel szemben és sokat büntöztünk önmagunk ellen. Hídba az égi jel, hogy mennyire hajszolnak, fiznek bennünket a környező népek, mi mégsem okulunk ebből és mi magunk okozzuk a legnagyobb szenvedéseket önmagunknak akkor, amikor nem értjük meg egymást. Nem, hogy nem értjük meg, hanem egyenesen marjuk, tépjük egymást a mindennapi élet kenyérharcaiban, az egyházi és társadalmi életben is egyaránt. Mikor szűnik meg ez már végre? — kiáltjuk a „félelmes napok“ remegő perceiben. Miért vagyunk csak ezekben a napokban megilletődve és miért szorongatjuk most egymás kezét és elfeledjük, hogy fennek az új hétköznapok, amikor csak baráti összefogással, kizárólag egymás istápolásával tudnánk valamiképpen megmaradni.

Fuchs Benjámin, oradeai főrabbi ünnepi üzenete Erdély zsidóságának

A főrabbi ur nyilatkozik a belső egyenetlenségről, a chassidizmusról és a németországi zsidóüldözésekről

Három nappal vagyunk Ros-hasonoh előtt. Még nem érzik a hideg őszi fuvallat, künn nyári meleg van és abban a meglítt fölirásokkal telt dolgozószobában, ahol bennünket Oradea városának tudós főrabbi fogad, csupán a főrabbi hangulatán látszik, hogy a „félelmes napok“ közvetlen küszöbén vagyunk.

Fuchs Benjámin főrabbi nem állot készséggel rendelkezésünkre, amikor tőle ünnepi nyilatkozatot kértünk. Nem pedig azért, mert hiszen a „Népünk“ körül olyan harcok és divergáló ellentétek léteznek, amelyek alig várják, hogy újabb tápanyagot találjanak abban is, ha Erdély legnagyobb hittközségének, minden harcot és vitát kerülő főrabbi, esetleg nyilatkozik lapunknak. Elhatároztuk, hogy nem is olyan témát ölelünk fel, amelyek a napi eseményekkel volnának kapcsolatban. De viszont, most ezekben az ünnepélyes percekben és napokban, minden egyes igaz zsidónak felíll kell emelkedni azon a hét köznapi hangulaton, amely annyira keserűvé teszi az év legtöbbször napját. Most mégis a „nagy napok“ következnek, a megtérés és önmagunkbaszállás misztikus órái, amikor életek és jövők felett döntődik el minden egyes ember sorsa s úgy hisszük, barát és ellenség, jóakaró és fildöző egy nagy összefogásban kell dokumentálják, legalább ezekben a napokban, hogy mi zsidók, akár van közöttünk lényegi ellentét, akár nincs, mégis testvérek vagyunk, hitünkben, fajunkban, s az örök zsidó jövőben való meggyőződésünkben.

Ennek jegyében, nagyon hisszük, hogy nem értik félre azt a beszélgetést, amelyet a főrabbival folytattunk, a zsidó multtról és jövőről, a békeséges hangulatról és a megértésről.

Mi a véleménye a főrabbi urnak a közöttünk dúló ellentétekről?

— Legfőbb ideje volna, ha mindaz a kö-

mi azokat a pörölycsapásokat, amelyeket a sors mér ránk. Csak a testvéri szeretet, csak a zsidóság nagy univerzális-összefogása tudná enyhíteni a száznál több üvöltésének esapását, akik ránk csaholnak és életünket, emberi méltóságunkat akarják elrabolni tőlünk.

Nem mondhatjuk nyugodt meggyőződéssel, hogy valami csodát várunk az új esztendőből. Csodát nem várhatunk, mert a csoda bennünk van! Igen, bennünk zsidóknak, mert hisszük, valljuk, szilárd hittel és meggyőződéssel, hogyha mi nem fogjuk egymást

molytalanság, amely elíll a zsidó közéletet, egyszer már megszűnne és mindenki, a magasabb életideióknak megfelelően hínne és bizna abban, hogy a békés együttműködés és egymás megbecsülése szolgálja legjobban a zsidóság ügyét. Komolyabbnak kell lenni már végre a hívatott vezetőknek és komolyabbnak kell lenni a zsidó, főleg a jiddis nyelvű sajtónak is. Elsimítani az ellentéteket és nem fokozni, az a legtöbb és legnagyobb feladat, amelyet maga elé tűznek azok a nagy közösségek vezetői, akik az egyes hittközségek élén állók. Talán ezek az ünnepi percek jobb betűzésre fogják bírni mindazokat, akiket ez érint és az eljövendő év a szeretet és megértés jegyében fog elkövetkezni.

— Mi a véleménye főrabbi urnak a chassidizmus térhódításáról?

A főrabbi ur erevönatkozólag igen érdekes és nagyon eredeti meglátásokról tett vallomást.

— A chassidizmus a zsidóság demokratizálódásának jele. A rabbinizmus merev kezei között a nép egyszerű gyermeke, az „am haarec“ elnyomottnak, meg nem értettnek, komoly tényezőnek nem vett elemnek érezte magát. De a chassidizmusban egyszerre megtalálta önmaga „értékét“. O is ültett a Talmud ismerőivel, együtt énekelhet és táncolhat velük, közűjük emelik és nem kérdik, mit tudsz és ki vagy, vagy mi voltál? Testvérünk vagy a hívésben és a keresés nagy extázisában és ezért az egyszerű, elhanyagolt zsidó, valóban úgy érezte, hogy megtalálta azt, amit keresett. Összelort a többiekkel, otthon érezte és őzi magát közöttük és ha ennek a ténynek vannak arnyoldalát is, de ugyanakkor lénypontra is léteznék. Arnyoldala az, hogy minden egyes legegyszerűbb zsidó is, a chassid körök befolyása révén gyér érzi, hogy neki joga, sőt kötelessége olyan dolgokba is beleavatkozni, amelyhez

tépmi, marni, ha összes életutáinkon az igaz emberi magasabb etikát követjük, ha nyitottan méltósággal fogjuk elviselni a reánk csapásokat, akkor a Sors keze is valószínűleg kiterjeszteni reánk áldást hozó kezeit. Akkor hisszük és reméljük, hogy a zsidó közösség esztendő könnyebbé fogja lenni a zsidó népünk életét és egy jobb és boldogabb korszak fog felvirradni ránk, a megpróbáltatások sötét, szomorú éjszakája után.

Ebben a hitben, hitelemmel és egyben bizakodással kezdjük meg imáinkat és várjuk a boldog zsidó jövő elkövetkezését.

különbem semmi joga nem volna. Az a misztikus távolság, amely eddig közte és az igazi tudósok között meg volt, leomlott és így természetes velejárója ennek az érzesnek, hogy a „tudás” ma már nem az a magaslat, ahova „felne” az, aki a chassidizmus élettelőgésébe kapcsolódott bele.

Nagy előnye viszont ennek — mondja a főrabbi ur — hogy az abszolút vallásos környezet, kitűnő nevelő hatással van rájuk és gyermekeiket így igyekeznek nevelni, hogy azok már tudjanak tanulni is és valóban olyan tagjai legyenek a zsidó társadalomnak akik minden tekintetben értékállóak.

— Mi a véleménye főrabbi urnak a németországi zsidóüldözésekkel kapcsolatban?

— Rettenő tragédiának tartom azt, hogy a tudomány eladta magát a pénznek. Ezzel az új örülléttel, a fajtérdával olyan csapást zúdítottak a világra, amelynek súlyos következményeit még sokáig érezni fogja, s sajnos, most mert akat a baj, még jobban érzi. Fáj a szívem és ha rágondolok csak sirhatok, ha elgondolom, hogy sok százezernyi zsidó testvérünk ott él a német pokolban. Ott ahol nem hagyják őket élni, ahol elvesztették polgárjogaikat, ott, ahol még élelmiszert sem adnak már nekik, drága pénzen sem. A bojkott — sajnos — nem oldja meg a kérdést, sőt még jobban inserli őket az ellenállásra. Viszont ezzel nem mondom azt, hogy szüntessék meg a bojkottot. A baj sokkal súlyosabb, semhogy ilyen eszközökkel lehetne megoldani. Fúj, nagyon fúj a német zsidó keservessége, s mi mint egyházi vezetők nem tehetünk egyebet, minthogy imádkozunk a baj mielőbbi megszüntetése érdekében. Egy ima elmondását rendeltem el én is, amely különösen a németországi zsidók segítésére vonatkozik. Egy meglévő imát, amelyet beiktatunk mostantól kezdve imarendünkbe, amelyet eddig nem szoktunk mondani állandóan. A német faj-örüllét azért a letragikusabb, mert még a középkori üldözéseknél is szomorúbb. Akkor vallási tematizmus hajtotta ellenségünket, de most tudományos mezei üldözötték az üldözés lényegét és e képzetlen teória szerint, bennünket, zsidókat, jóformán emberszámba sem vesznek.

— Főrabbi ur mit gondol az eljövendő időkre?

— Most, az ünnepeken, ájtatossággal és igazi lsten félcemmel végezzük imáinkat. Ne sablonosan és ne szív nélkül, hanem fohászkodjunk valamennyien, hogy a sok megpróbáltatásnak, amely bennünket zsidókat évezredek óta ér és mindig fokozódik még, ahegyt, hogy enyhülne, végre meg is szünjék, Németországban és egyébutt is. Legyen az az év áldást hozó, boldog és minden zsidó számára melegegettséget hozó. Ezzel a fohászkodással fordulunk az Örökkévalóhoz és hágyjunk abban rendületlenül, hogy a következő esztendő a szenvedésektől bennünket valóban megváltó igazi boldog esztendő lesz.

Szombaton zárva! Dus vásárték mindenféle nemes szőrmeékben. **Szombaton zárva!**

HAUER és STEIN szüles és szörme szaküzlet

Oradea, Piața Unirii Nr. 16.

Esküvők és egyéb alkalmakra gyönyörű kivitelű fehér keppet és bundát köszönünk

A legujabb horo_keresztes gonosztett

Éhhalálra ítélték a német zsidóságot
Veszélyben forog Hitler élete

Németország különböző részeiben újabb terroraktusok voltak a zsidó lakosság ellen. A náci legujabb akciója a zsidók kitéhéztetésére irányul és ez olyan méreteket ölt már, ami komoly aggodalmakra ad okot. A zsidó üzletek bojkottálása mellett a német zsidó kereskedők a legsúlyosabb élelmiszer-cikkre kiszolgáltatást tagadják meg a zsidó családoktól.

A nemzeti szocialista lapok jelentései szerint több mint negyven városban rohamosztagos legények ellenőrzik az élelmiszer-üzleteket vajjon kiszolgáltatják-e zsidó vevőiknek.

A prágai lapok azonban közlik — hogy a városok száma sokkal nagyobb — mint ahogy azt a náci sajtója állítja. Egyes városokban a zsidó lakosság helyzete valóságban kétségbeesítő, miután könnyen eshetnek a rémhírtörjesztés vádjára alá azok, akik más kérésekre vándorolnak élelmiszerüzleteiket beszerzésére és ha ez a vád elhangzik ellenük a legsúlyosabb büntetésnek teszik ki magukat.

Berlini zsidó körök, amelyek nemzsidók révén szereztek tudomást a vidéki zsidó lakosság e kétségbeesítő helyzetéről, élelmiszer-üzleteket tartalmazó csomagokat küldenek a vidéki nélkülözőknek.

De Berlinben is érezhető már az élelmiszerbojkott hatása. A zsidó élelmiszer-üzletek egyre nehezebben tudják beszerezni áruszükségleteiket.

A zsidó távirati iroda mértékadó berlini körökből szerzett információk alapján írja, hogy a nemzeti szocialista kormány öt új törvényt készít elő, amelyek a zsidó további izolálására és gazdasági téren való elnyomására irányulnak. A törvény többek között a zsidók vagyonának állandó ellenőrzése alá helyezését írja elő.

A készülő új zsidótörvény öt szakasza a következőket tartalmazza:

1. Kormánybiztost és igazgatóságot ne-

veznek ki az összes zsidó kezében levő lakóházak és telkek ellenőrzésére.

2. Kötelezik a bankokat, hogy minden esetben, amikor zsidó betétes 1500 márkán felüli összeget vesz ki a bankból, közzéjék ezt a hatóságokkal.

3. Megtiltják a zsidó orvosoknak, akik még magánpraxiszit folytatnak, hogy hajadon árja nőket kezeljenek.

4. Zsidó orvos csak akkor kezelhet férjrel levő árja nőt, ha a páciens férjének írásbeli jóváhagyását mutatja fel, hogy nincs kifogása az ellen, hogy feleségét zsidó orvos kezelje.

5. Azon ügyvédeknek is megtiltják a törvényesítékek kiszöbénék át lépését, akik-

Őszi kalapkülönlegességek megérkeztek

HOLLOS

uridivat és angol férfi-szabóságába.

ORADEA, BUL. REG. FERDINAND — Telefon 117. —

nek az árjaparagrafus kivételes klauzulája megengedi, hogy mint volt frontacosok — ügyvédi prakszist folytassanak. Az általuk feldolgozott eseteket csak árja ügyvéd képviselheti a bíróság előtt. Az ilyen árja jogi képviselőket azonban nem a zsidó ügyvéd, hanem maga a bíróság fogja kinevezni.

Rendkívül jellemző azonban a németországi viszonyokra és a tömegek fokozódó ellenszédésére a horo_keresztes uralom és Hitler ellen az, hogy Hitler állandó merénylletektől féltik.

A párisi Excelsior értesülése szerint Hitler környezete úgy védi a vezérkancellárt az esetleges merénylet elől, hogy a Führer tökéletes hasonmását alkalmazták. A dublőz megdöbbenően hasonlít Hitlerre és csak a beavatottak tudják megkülönböztetni a vezérkancellártól.

A dublőz alkalmazását a berchtsgadoni lakosok leplezték le, akik Hitlerrel ugyan abban az időben egyszerre két helyen is látták.

— Meggyilkoltak egy német-zsidó kolonistát Palesztinában, Jeruzsálem. A Tiberiás tó közelében lévő Tabiga koloninán Knoop német zsidó kolonistát egy arab beduin meggyilkolta. A gyilkost a rendőrség azonnal a tett elkövetése után őrizetbe vette. A gyilkosság okát a rendőrségnek még nem sikerült felderíteni.

Miért árulunk mert el kell adjuk

a gyáraktól beérkezett óriási mennyiségű legujabb divatu szövetekeket

Ha egyszer nálunk vásárol, Ön is állandó vevőnk marad, mert dus választékban rakatunk minden egyes darabját

KATZ
Testvérek
POSTÓ

árusháza ORADEA, Str. A. Isacu 1.

rendkívüli olcsón árusítjuk.

Kiváló **SZÖVET** minőségeink árusítását megkezdjük **DEUTSCH** Posztlóáruház Oradea, str. Avram Iancu 4. Tekintse meg őszi kirakatainkat!

Roshasonótól — Roshasonóig

Lepergett megint egy év. Mennyi történés? Mennyi esemény, amely napról-napra kergette egymást. Most már összefolyt az egész, mint egy apró kockákból álló nagy film. Minden egyes kis kockája ennek a tragikus képek megérdemli, hogy premier planba léssa a közönség. Láttá is, ha figyelemmel kísérte a napi eseményeket. Mennyi szívdobogást, mennyi álmatlan éjszaka kát mennyi könnyvet és jajt takarnak ezek az események? Ha retrospektív vetítjük az eseményeket csak akkor eszmélünk rá, hogy történelmi időket élünk, nehéz napokat, s amikor vége felé jár az év, amikor beköszönt újra a Ros-hasono akkor megállunk egy percre, elmeditálunk pillanatokra a nagy eseményeken. De csak röpké pillanatokra mert holnap már új események elé megyünk. Hazudnánk magunknak, ha azt állítanók hogy tulvagynuk már a sok bajon kerserven és most már csak jó jöhet. Mi hisszük, hittel, rendületlenül, hogy most már csak jó kell jöjjön, mert valóban csordultig van életünk serlege, könnyeinkkel és vértünk hullatásával.

Január havában megtörtént a Saar-vidéki népszavazás, amely eldöntötte 5000 otlako zsidónak sorsát, akik ezután együtt eszik az anyaország zsidóságával az üldözöttség és keserves megpróbáltatások kenyerét.

Csak röviden átrohanunk az elmúlt év eseményein és amikor ezeket a történeteket átvillantjuk ismét magunk előtt, érezzük, hogy mennyi ideget emésztettek fel ezek az események, hány testvérünk lett földjüfutóvá, hány zsidó vesztette el mindent, hány fajtánkbeli hullatja könnyeit, abba a fehér halotti ruhába, amelyet erre a napra magára ölt. Nehéz sóhajok szállnak az ég felé és egyvé dőbben mindnyájunkban az a vágy, hogy legyen már vége a megpróbáltatások nehéz éveinek, mert sokakat szenved szerte a világon. Izrael bünös és meglakolt népe.

Ugyancsak novemberben kezdődött a hirhedt berni per, a „Cion bírcseinek jegyzőkönyve” ügyében amelyet azután aprilisban folytattak tovább és a zsidóság fényes rehabilitációjával végződött.

Fébruárban nagy belpolitikai izgalomban él a romániai zsidóság. Zászlót bont Vaida Voevod Sándor volt miniszterelnök, aki a „numerus valachikus” jelszavával egy ségbe akarja tömöriteni az összes zsidóellenes reakciókat Romániában. Március 17-én nagy beszédet tart az oradeai színházban, többezernyi hallgatóság előtt és a „Népünk”-el a kezében követeli a zsidók elleni éles harc megindítását.

Itt kell megemlítsük azt az örvendetes eseményt, hogy a nagy dérrrel-durrall kezdődött mozgalom fiasoké vallott. Hála ezért a jelenlegi kormány erőskezi politikájának, amely gondoskodott arról is, hogy a tömegket ne lehessen félrevezetni és megfelelő hathatós népvédelmi intézkedésekkel, meg a megfelelő erős kéz politikájával, mindenkor százperccentesen megőrizte az ország belső nyugalmát és békéjét. Akármennyire is fel-lángolt a gyűlölet lángja, nem perzelt meg senkit a romániai zsidóság nyugodtan véggezhetne konstruktív munkáját.

Márciusban zajlottak el világszerte a Raman ünnepek, a nagy filozófus és nagy történelmi zsidó alak 800 esztendő születési évfordulójá alkalmából. Ekkor voltak a világraszóló cordovai ünnepek is amelyek alkalmat adtak a spanyol kor-

mánynak arra, hogy visszainvitálják a 400 évvel ezelőtt elűzött zsidókat országukba. A Raman ünnepek a világ valamennyi kulturénél mély benyomást keltek.

Május elején nagy esemény történt a cionista világpolitikában. A revizionisták párisi ülésén kimondták kiválásukat a cionista világszervezetből.

Májusban fejeződik be a híres berni per és Németországban megkezdődnek az újabb zsidóüldözések, amelyek folyton fokozódnak az év folyamán, hogy végül most alig néhány nappal az ünnepek előtt elérjék kulminációs pontjukat.

Juliusban meghalt a híres Dreyfus kapitány, akinek pere hosszú évtizedekre eldöntötte az európai zsidóság sorsát és kihatásaiban hatalmas lökést adott az európai, most minden oldalról támadott demokrácia előretörésének. A világsajtó Dreyfus halála alkalmából sokat foglalkozott az ügy előzményeivel és a történelmi háttérrel, amely a nagy per előtt és után lefoglalta a világ érdeklődését.

Ami ezután történt? Most már gyorsan peregnak az események és alig néhány héttel ezelőtt átéltek valamennyien ezeket. Belpolitikában a Goga-Cuza fuzó váltott ki nagyobb érdeklődést. Ezt is nagyobb füst kísérte, mint amennyit megérdemelt — amint azt a későbbi fejlemények mutatták. Nem lett belőle „korszakos” úgy, inkább többrésze szakította a különböző antiszemita pártokat, minthogy egyé forrasztotta volna őket.

A cionista világban az utóbbi hetek eseményei állottak az érdeklődés homlokerében. Az augusztus eleji krakkói Mizrach konferencia, utána a hó végén megtartott luzerni cionista világgongresszus foglalta le a zsidó lapok hasábjait és valóban nagy-horderejű a Palesztina építés fejlődése, amely mult évi nagyünnepeink óta 70.000 zsidót juttatott a Szentföldre, amely ebben az elmúlt évben soha nem sejtett fejlődési processzuson ment át. Rapid és erőteljes tempóban folyt az országépítés és ami a legörvendesebb, a 70.000 vándorlót nem csak hogy abszorbeálta az ország, hanem új munkaeörök után eseng az angol kormánytól és a palesztinai vezetőknel. Palesztina újjáépülése és lendületes fejlődése egyetlen fénypont ebben a gálati éjszakában, amely különben komor színeket vetít elénk a közelmultból.

Alig néhány napja, hogy meghalt a legnagyobb gaonok egyike, Rav Kook, palesztinai grand-rabbi, akinek halála megdőb bente a világ zsidó közvéleményét.

Követte az eseményekben az eddigi elmondottakat a revizionisták első bécsi kongresszusa, amely végleg megalakultnak jelentette ki az NZO-t.

Végül a gyors egymásutánban, a tragikus eseményekre, rátepte a maga gyász-koronáját a birodalmi német nemzetgyűlés niürnbergi rémdramája, amikor is megfosztották a német zsidóságot polgárjogaiktól.

Valamennyi eseményt, valamennyi örömet és tragédiát, mint vészes felbő homályosította el az állandó németországi zsidó üldözés, amely porig sértepte és végig alázta a német zsidóságot és vele együtt a világ egész zsidóságát. A „Bremen” zászló-affér ügyében kimondott bírói ítélet kalóz-zászlónak deklarálta a horogkeresztes lobogót, de ez nem jelenti azt, mintha enyhült volna a terror, az elnyomás, a véres üldözés Németországban. Ahol 500.000 zsidó vivja tragikus élethalál harcát, ahol már ennyiatól sem juttatnak számukra, ahol sem élni, sem elmenekülni nem lehet nekik.

Ez a komor és fekete szín homályosítja el a mult év történéseit és nem kívánhatunk jobbat német zsidó testvéreinknek, meg önmagunknak is, ha szivből sóhajtjuk, hogy legyen már vége a megpróbáltatások idejének és jöjjön el a most jövő esztendőben, az igazi geulah és szünjön meg a zsidó szenvedés, száradjon fel minden zsidó könny és kacagás legyen ott, ahol eddig a jajvezékelés volt az ur...

Salzburgban szezon után

Intelligens kisvárosi és még kisebb pénzű embereknek mély sóhaj száll mellükől, amikor kiejtik ezt a szót: Salzburg. Minden figyelmes újságolvasó egész nyáron át olvashatta a különböző külföldi lapokban, hogy mi csoda nagyszerű napokat élhet át a turista a kis Ausztria eme legnagyobb pontján. A világ minden részéből tolonganak oda a gazdagabb, szépért és művészetért lelkesedő emberek, hogy élvezzék a szabadteri játékokat, hogy hallgassák *Bruno Waltert*, a zsidót, hogy bámulják a zsidó Reinhardtnak nagyszerű rendezési zsenialitását. Ami szép a természet és ami művészet az emberi agy kiemellett, azt mind komprimáltan megtalálja a látogató a salzburgi szép napokon. És a jó salzburgi polgár szívesen is fogadja ezt az odaözönlést. Miért is ne? Annyi dollár, font, frank, pengő, dinár és lej kerül hozzájuk, hogy kővére hizhatnak tőle. Finoman is fogadják őket — így a szép meleg nyári napokon. Nincs panasz semmire. Jó drága pénzért mindent kaphat — mindenki. Még a zsidók is, akiknek szerencséjük van ezeken a játékokon résztvenni.

Igy van ez a főszezonban. De mi van az „utószezonban”? Szeptember 15-én az osztrák si-szövetség gyűlést tartott Salzburgban. Beszéltek ezen a gyűlésen az idegenforgalom növeléséről, ami Ausztriának létérdeke és csevegtek még sok másról is. S e „csevegések” közepette, felállott a salzburgi, részben zsidók pénzén is szélesre hitott bennszülött polgár és egy indítványt tett. Rövidet és velőset. Ilyformán:

„Az összes magán- és közszervezetek meg kell kapják az utasítást, hogy tagjaik csakis árják lehetnek és vezetőik csak olyanok, akik germán származásúak és Ausztriában laknak.”

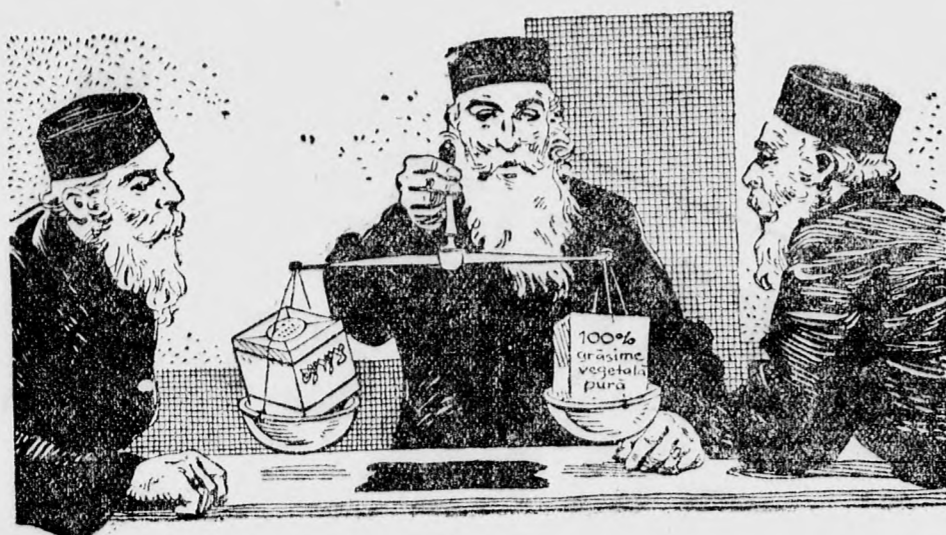
Az indítványt egyhangulag elfogadták. Még az állami idegenforgalmi hivatal jelenlég megbízottai is hallgattak.

No és még a hivatalos kommunikációban olvastattuk, hogy a „si sportnak erős idegenforgalmi faktornak kell lenni Ausztriában.”

Gyertek zsidók — heisst es — nézzétek meg mit tudnak a művész zsidók, akiket kihasználnak, mert pénz hoz a salzburgi házakhoz. Gyertek gazdag zsidók, a többi gazdaggal együtt. És amikor jól „letejeltek” akkor jövünk mi, genitűlich salzburgiak és jól hátbaragunk benneteket. Mikor már a pénzetek itt marad. És röhoigunk és iszunk egy nagyot. De a si-szövetségbe csak árja léphet be. Sielni tilos zsidóknak — de pénzt leadni és aztán lecsuszni — azt igen...

Brodetzki professzor a Makkabi Világszövetség új elnöke

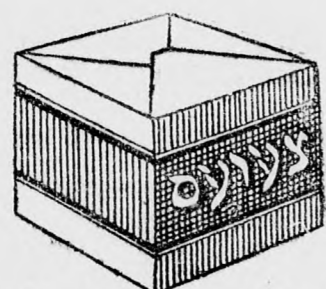
Brünn, Öt napi tanácskozás után véget ért a Makkabi világszövetség nyolcadik kongresszusa. A szövetség költségvetését 2900 angol fontban állapították meg, elfogadták az új alapszabályokat, valamint a Makkabi palesztinai telepítési akciójára vonatkozó határozati javaslatokat. A kongresszus közönséget mondott a lépő vezetőségnek és a visszavonuló dr Herman Lelever helyébe prof. dr Selig Brodetzkit, a cionista exekutívé tagját választották a Makkabi világszövetség végrehajtó bizottságának elnökévé. A Makkabi disztingváléva lord Melchetet, míg dr Herman Lelever a Makkabi tiszteletbeli előjárójává választották meg nagy lelkesedéssel. A londoni exekutívé tagjai: dr K. F. Jakobovitz, Erich Gumpert (London) és Nathaniel (Palesztina). Dr Lelever zárószavával a cseh szlovákiai hatóságoknak és az ország zsidó szervezeteinek mondott köszönetet a kongresszus iránt tanusított vendégzeretűkért.

EGÉSZSÉGET A CSALÁDNAK AZ ÚJ ESZTENDŐBEN IS

עוֹרְאָנֶען

אונד איינשפראכט אונד אלס ריינעס פפלאנען פעטט נעמדען דאזער סאָן נייען יאר אונעפאנען אכטעט יעדע יודישע הויפּורו דאמיט דיא שפיינע נעאמע בייא דער הערשטעליינע דער שמאקראפטסטען שפיינען איינעוואלטען וערדען אונד נימט דאזער דאָס כשר 'צערעס' שפיינע פעטט צום בראַטן, אונד קאַכען

Ceres

100% n ö v é n y i z s i r a d é k

Ugy tejes, mint husos ételek számára

לשנה טובה תכתבו ותחתמי לאלתר לחיים!

A német náci-sajtó a luzerni kongresszusról

A Völkischer Beobachter részletesen foglalkozik a cionista világkongresszussal. Két illusztrációt is közöl és részletesen ismereti a revizionisták kilépésének okait is, valamint a cionista mozgalom feléle ivelését. Objektíven ismerteti a kongresszus te-folyását és kifejti, hogy az érdeklődés hom-lokterében a Palesztina-építés állott. Dr. Weizmann megválasztását annak veszi, hogy val-mennyi párt egységesen dolgozik az újáépí-tés érdekében. A mérséklet politikája jutott érvényre. Majd leírja, hogy milyen hatással volt a kongresszusra a legislative council alakításának terve.

A német-zsidó kérdéssel kapcsolatban azt írja, hogy élénk diskusszió tárgya volt a transfer és a bojkott ügye. Bár az amerikai cionisták, Stephen Wise rabbi-val az élen erő-sen agitáltak a transfer ellen és a bojkott mellett, azonban a munkásság képviselői erősen hangsúlyozták, hogy Palesztinának eminers érdeke, hogy a német árúk révén az ország gyarapodjék és módjuk legyen a né-met zsidóknak a kivándorlásra. A Völkischer Beobachter még annak részletébe is be-le-megy, hogy Stephen Wise harciassága mi-képpen lanyhult el, a felvilágosítások nyomán és idézi Wise-nek beszédéből azt a részt, amely arról szól, hogyha a német zsi-dóság önérzetes lett volna és nem akart vol-na izraelita vallású német lenni, akkor még ma is másképpen állana a helyzet és nem úgy ahogy van. Hogy a kongresszusra meny-nyire hatással vot a német cionisták jelen-

léte, a kívülálló nem tudja megbecsülni, mert a legtöbb erre vonatkozó tárgyalás a kulisz-szák mögött zajlott le. A hitlerizmus hivatalos lapja azzal feje-zi be cikkét, hogy a cionizmus a világ zsidó-ságának megoldási problémája és elvisele-tővé tenné a zsidóság helyzetét.

— Egy millió dollár a csikágói zsidó kórháznak. Henry Wolf, a nemrég elhunyt csikágói zsidó ügyvéd, végrendeletileg egy-millió dollárt hagyományozott a felállítan-dó csikágói zsidó kórház építésére.

Olasz rádiópropaganda Anglia ellen. London, A Foreign Office formális tiltako-zást adott át Grandi olasz nagykövetnek, amelyben tiltakozik az ellen, hogy a Bari-i adóállomás angolellenes propagandát foly-tat. A leadások, amelyek ezen a héten tör-téntek, arab nyelven történtek és a levantei arabokhoz intézettek. A beszédben azt mondták, hogy az egész világ tudja, hogy az iszlám népei mennyire szenvednek az angol uralom alatt, példa rá egyiptom és Palesztina, ellenben az olasz gyarmatosítási akció egy Istentől áldott mozgalom.

— Házasságokat a legnagyobb titoktar-tással és a legbiztosabb eredménnyel köze-vít, a széleskörű összeköttetéssel rendelke-ző „MIREA” iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.

— Sajtó gyártmányú cipőt, garanciá-val legolcsóbban vehet. SZIRMAY-nál, Ora-dea, Sas-palota.

HETI GLOSSZÁK

A pogányság kultusza mindenfelé

Nem is kell hívőnek lenni és nem is szükséges „bigottnak” lenni, sőt zsidóknak sem kell okvetlenül lenni, hanem lehet valaki hívő keresztény is, hogy mégis megdöbbenjen a pogányságnak attól a kultuszától, amely előtti ezt a barbár világot. Mostanig csak ideges borzongással olvastak és hallot-tuk, hogy Németországban napról-napra job-ban szaporodik a pogányok száma, akik tel-jes mértékben elvetik az Új Testamentumot is és nem hisznek csak az ősi pogányság jövőjében. Beteges tünet ez, amit nem is hit-tünk volna sohasem. Nem hittük volna, hogy a kereszténység alapvető dogmái, amelyek kétségtelenül zsidó eredetűek, szintén a „meg-vetés” tárgyai lesznek a modern emberiség körében. Objektíve megállapíthatjuk, hogy ez a pogány kultusz sokkal szomorubb, mint például a szovjet vallás-ellenessége. Sokkal megdöbbentőbb, mert a tagadásból, lehet még idővel egy merész lendülettel — hívés is. De amikor a régi szereteten alapuló val-lás helyébe egy új vallást hirdetnek, amely a gyűlöletet emeli a legmagasabb emberi jó-piedesztálfjára, ez nagyon, de nagyon szo-moru.

Ez történik most Németországban és haj-meresztő részleteket közölnek naponta a né-met lapok azokról a szektákról, amelyek sza-porodnak naponta és éjszaka! „Istentiszte-leteken” hódolnak a régi pogány bálványok-nak.

Sajnos ez az epidémia nem áll meg a né-

met határnál sem. Alig néhány nappal ezelőtt a romániai rendőrség megállapította, hogy százok lakta helyeken, titkos éjszakai üsz-szejöveleteken új szekta hódol az új örület-nek és szolgai módon követi azokat a rom-boló, minden józanságot meghazudtoló és ta-gadó formákat, amelyeknek klüssét Német-országban, vagyis szabatosabban, a Harmad-ik Birodalomban agyaltak ki, beteg ideg-zetű, furcsa ösztönű emberek.

De hírek jönnek az ókirályságból is. Ez — ha lehet — ezek még megdöbbentőbbek. Mert itt már nem is németekről van szó. Ha-nem románokról.

Illetőleg legyünk itt is szabatosabbak. Nem a románok, hanem a román antisze-miták machinációja ez. Azt akarják, hogy a görögkeleti egyház rituáléiból rekeszsek ki az őstamentumbeli vonatkozásokat. De ez lépten-nyomon elháríthatatlan akadályokba ütközik, mert ha ezt valóban akarnák, úgy rájönnének arra, hogy át kellene alakítani az egész ortodox keresztény liturgiát is. Hogy csak egyetlen példát említsünk: a görögke-leti esketési szertartásnál, a pap ezeket mond ja az új párnak: „Te völögeny, légy dicső, mint Abrahám, erős, mint Izsák és szaporodj mint Jákob és te menyasszony légy dicső, mint Sára, vidám mint Rebeka és sokasodj mint Ráchel.”

Vajnon hogyan lehet ezt kiküszöbölni; kérdezzük? Evezredes hitet, megszokást, vérré vált világnézetet, akarnak az új refor-merek megváltoztatni? Hogyan? Valahogy így talán: Te völögeny légy dicső, mint Hitler, erős, mint Göbbels, szaporodj, mint a német fegyverek; és te menyasszony légy dicső mint Göring és vidám, egy részeg ro-hamosztagos és sokasodj, mint Roehm... Így is legyen...

Barátságosan időben
NIVEA-CREME
LEI 10.00 - 72.00

Salom Asch: Jehiel rabbi halála

Elérkezett az engesztelés napja. Jehiel rabbi ágyában feküdt, imaköpenyébe burkolva, az imaházba vezető ajtó nyitva volt, hogy hallja az istentiszteletet. Ereje már annyira fogytán volt, hogy állni se tudott: ha megkísérelte, erőtellenül hanyatlott vissza párnáira. De midőn ahhoz az imához értek, amelyet hajdanában a főpap mondott el a jeruzsálemi templom szentélyében, emberfe-letti erővel fölkel az ágyból, szolgáját hiva-ta és megparancsolta neki, hogy mossassa meg és öltöztesse föl. Ereje visszatért, mint-ha esoda történt volna.

Megzúnta az előimádkozónak, hogy csak akkor kezdje meg az imát, ha ő, Jehiel készen lesz. Azután megparancsolta szolgá-jának, hogy hozza el imapoloának fiókjából azt a zsákot, amelyben annyiszor vitte hi-veinek könyörgéseit a könyörületesség kapu-jához. Ezekután mindenkit kiküldött szobá-jából, még Ezrielt is és jelt adott az ima megkezdésére.

Az ázsiai nyelvvelkkel lita fel Jehiel élet-erejének s öntudatának utolsó cseppjeit. Kes-keny teste izzott, mint a tizes acél és a ru-hán keresztül is úgy égett, mint a tűz. Lá-bai égetek és egész teste mintha levegőben le-begett volna. De az a hatalmas vágy, hogy megegyezzen, utóljára szolgálja az Urat és imában kapcsolódjék az istenséghez, erőt adott neki, hogy az asztal szélébe fogódz-

kodva, meg tudjon állni a lábán. De az asztal maga is forró lángáig vált hamarosan és vele együtt lebegett az ürben. A benne lángoló hőség megolvasztotta egész öntuda-tát. Csak egy gondolata maradt: nem szab-bad elengednie a zsákot, mert valami nagy-on fontosat visz benne, értékes kincseket, amelyeket reá bíztak, tehát ő felelős értük! Így kezdődött benne a tudatos a tudatalatti-val, mint szél a nappal, amikor őszi viharok idején a nyár összetalálkozik a téllal. És kü-lönös: a hőség, amelyet érzett, nem melegít-te; jeges szél borzongatta, egész teste re-megett a hidegtől.

Egyszerre csak úgy érzi, hogy hóborít-totta rengeteg térség közepén áll. Vállán ha-tyvút cipel, anyja odahaza betegten fekszik és ő élelemmel megrakodva igyekszik haza-felé. A hóvihar minden csontját átjárja, le-tépi testéről a könnyű kabátot, lekaptja fe-jéről a sapkát. Azután eltűnik a hó és az ég cserepeit hevernek Jehiel lábai előtt. Ezekből a cserepekből szörnyű üvöltések közepette hatalmas szél fúj. Az ég mérhetetlen hótö-megét lepeződnék le szeméi előtt: valóban látja őket. Olyanok, mint a fagyott tűz: ma-ga a hó is szinte lángol.

— Lehetséges, hogy meggyja a tűz? — kérdezi magát Jehiel és fölébred. A nyitott ajtón keresztül hallja az elő-imádkozó hangját:

... és a főpapok és a nép a templom udvarán álltak. És amint meghallották a fő-pap ajkáról tisztaságban és szentségben el-szállani Isten tiszteltetreméltó és lélelmes ne-vét, arca borultak és így szóltak: — Dicsér-tessek az Ó királyságának hatalmas most és

minden nő olma
A Molnár és Moser kölnivíz
Legtartósabb illat! Üdítő hatás!

Milyen a mexikói zsidók helyzete?

Nekünk zsidóknak nagyon messzire kell lüssön a szemünk. Egyszerre kell „mesz-szilátók, legyünk és „kozellátók”. Mert lát-nunk kell és éreznünk, ha valahol a Sár-ga-tenger partján baj van zsidó testvéreinkkel, de nem hagyhat hidegen az sem bennünket, ha mexikói testvéreinkről hallunk hírt. Meg kell lássuk azt, ha valamelyik kis erdélyi, vagy ruszin faluban baj van velünk, de a távoli horizontokat is át kell fogja szemünk és főleg fel kell fogja szívünk érzékeny mem-bránja.

Most Mexikóról legyen szó. Mexikóról, az aztekek kincses birodalmáról, ahol jelen-leg harmincezer zsidó lakik. Ezek a zsidók már beleélték magukat az ottani viszonyok-ba és anyagi helyzetük elég kielégítő. Van két zsidó néphazuk és vagy husz szövete-keztük, amelyek foglalkozásuk szerint tö-mörítik egybe a zsidókat. A kulturális éle-

mindörökké! Csak most érteite meg Jehiel teljesen, hogy voltaképpen hol van: istentiszteleten a jeruzsálemi templomban. Ime, itt a főpap, fehér ornátusban: öltözte az ég apró da-rabkáiból áll, fagyott tüzből, örök hóból! Így lépdél istentiszteletre a szentek szentjébe.

— De hiszen akkor meg kell hajolnom, a földre kell borulnom! — jut eszébe Jehi-elnek. Megteszi, de a föld oly mély, oly messze van, hogy nem éri el! Végre arca bukik, arca megérinti az ég darabkát, bele-hullik a hideg tűzbe, az örök hóba: ez a templom előtere! Ezernyi lélek tolong itt, akáresak Sinai hegyénél, amikor Izrael a Tait kaptá Istentől. „Éz jó előfel!” suhan át Jehiel fején. „Isten meg fogja bocsátani bü-neinket, mert nagyon sok havat látok!” Így még utóljára is mélyeséges emberi örömet érez.

De hamarosan újból jeges szél horzon-gatja végig testét, tüzes harapófogokkal nyú-i va felé. Jehiel már nem is érzí meciat, lelke már elvált testi énjétől és a gondolat szár-nyain bárhová eljut. De még mindig ott áll a végtelen hőmezőn, egészen egyedül. A templomból kiszűrődő ének egyre távolab-ból hangzik, nagy messzeségből hall Jehiel gyengéden felszálló hangot: „... és a főpapok és a nép...” — most már egészen egyedül van a végtelenségben. Újból batyujáért ag-gódk: „Hol is van vajjon a zsák? Hiszen menjek haza anyámhoz nélküle? Hiszen ab-ban viszem a zsidók imáit, rédm bízikák őket, hogy vigyem haza anyámnak!” ... Eltöke-ll, hogy nem hagyja el a zsákot a levehe-sebb viharban sem, megküzd a széllel és

POPPER SPORT

ORADEA
Bul. Reg. Ferd. 10

áthelyezve

Stern-palotába

ORADEA
Bul. Reg. Ferd. 10

tük is megfelelően szervezett és népi alapokra helyezkedett. Nemrégiben rakták le egy zsidó iskola alapköveit, amelyet már a jövő esztendőben megfelelő osztályokkal bővítenek és már megkapta a nyilvánossági jogot is. Az oktatás nyelve a spanyol, de jiddisül és héberül is tanítanak benne. A mexikói zsidóknak van állandó színházuk is. Tíz zsidó író él ott és egyetlen zsidó újság is megjelenik a „Der Weg”.

Jelenleg teljes bevándorlási tilalom van és még az ottlakó zsidóknak is nehéz, hogy hozzátartozóikat bevigyék az országba. Reméliük hogy rövidesen új bevándorlási törvényt lép életbe, mely enyhítéseket fog tartalmazni. Az antiszemita „aranygesek” propagandája elég erős, akiknek az élen Rodriguez volt elnök áll. A zsidó lakosságának azonban a jelenlegi elhökötözés megfelelő bizalma van és bíznak abban, hogy Cardenas elnök megvédi őket, minden esetleges támadástól, amely az „aranygesek” részéről esetleg fenyegetné őket.

A németek „szomorú helyzete” Litvániában és a német zsidók jogfosztása

A nürnbergi „színházi eseményre” ismét vissza kell térniük. Vissza azért mert nem lehet úgy egykönnyen napirendre térni afelett, hogy miképpen ölték meg beteg azyu. szexuálisan aberrált, szadista „birodalmi képviselők” ötszáz ezer embert lelkiileg és milyen emberfeletti gúnyal és gonoszsággal tettek lehetetlenül ötszázazernyi kultürem-

bert, csak azért, mert a szerencsétlenek zsidóknak születtek.

És a nürnbergi „színház” egynehány párholyában diplomaták ültek. Külföldi hatalmak képviselői. Nem voltak ott sokan, a nagyhatalmak reprezentáns nagykövetei hiányoztak de mégis voltak néhányan. Hallgatták Hitler bombasztikus szövegeit és végignézték, amint „egyhangulag” megszavazták a zsidóellenes törvényeket. A zsidók polgárjogainak halálra ítéletét némán hallgatták végig. De mit is tehettek volna egyebet? Hallgattak s csak akkor döbbentek meg, amikor ugyanaz a Hitler, aki saját országának félmillió polgárát meggyalázta, felemelte tiltakozását a litvániai németiség elnyomása ellen. És a panasza — Hitler szerint — olyan következményekkel járhat, amely idővel kellemetlen lehet a Népszövetségre. Tehát az egyik perben gyűlölet és jogfosztás a zsidók ellen, a németül beszélő és sokszor németül érző állampolgárok ellen, utána tiltakozás az „elnyomás” ellen.

A diplomaták, akik ezt végighallgatták és a gondolkodó milliók, akik a zsidók által feltalált Herz-hullámokon keresztül hallották a rádióban, meg kellett döbbenjenek, eme illogikus és fejetlenül állított népbölcseletén. Hát már nincsen logika? Hát már megszünt a józan ész uralma az emberiség felett? Eddig még lehetett a német kormányköröknek tiltakozni az ellen, hogy a „zsidó világszajó” embertelen jogfosztásról beszélt. De most már nem lehet tagadni. Hiszen Hitler mondtatta és a törvények bizonyítják, hogy minden híradás, minden támadás, amely a német barbarizmust illetve százaszorosan jogos volt.

Mondott Hitler még egyebet is. Azt hazudta, hogy ezentúl a zsidók lehetőséget találnak, hogy saját népi életüket kieljék. Oly területen tehetik ezt meg további életüknek, amelyet seholy másutt nem kaphatnak meg, csak a Rajnától az osztrák határig. Igen meg is tehetnék, ha nem állítanának elhőkötözött milliárdnyi akadályt. Ha nem lesnének rájuk gonoszosan és orvul a mindenre kész SA. legények, akik naponta igyekeznek majd tetézni a jogtalanságot, igyekeznek gazdaságilag végleg tönkretenni a német zsidóságot és ha kell rettentően igazatlan vádakkal illetni, mint tömeget és mint egyéneket egyaránt.

Akárhogy is, bármennyire igyekezzenek azonban Hitlerék a sárga földig megalázni és emberi méltóságukban meggyalázni a zsidóságot, végeredményben a szegény teljesen rájuk hátrál majd, mert micsoda nép az, amely hitvány milliók tömegeit arra igyekszik beállítani, hogy félmilliónyi vidélen emberre vetül rá magát. Félmillió szerencsétlen emberre, akik közül százezernyi szerencsétlen gyermek és politikával sohasem foglalkozó nő van. Egy ilyen többség ön maga fejére hozza a szegényt, amikor egy olyan hadjáratot folytat, amely a legszomorúbb és legsötétebb lapja lesz századunk történelmének.

SZÖVET

szükségletét szerezze be bizalommal

HAVAS & GRÜNFELD

posztónagyruházában
Oradea, Piața Regina Maria 1

ENGROS! DETAIL!

Legfinomabb minőségek!
Legolcsóbb árak!

minden erejével azon lesz, hogy a vállán vitt batiyuval együtt elhőhoz érjen.

A vihar egyre fokozódik. Valóságos ciklon kerekedett, a rengeteg fehér nő úgy közeledik feléje, mint egy hatalmas hullám, hogy elnyelje. Jehielnek nincs már ereje. Mozdulatlanul fekszik a havon. A vihar ugy veszi körül, mint éhes farkasok csordája. az ordasok szét akarják tépni — és oly hosszú még az út hazáig! „Ó, Uram, Teremtőm, honnan jön vajjon a segítség? néz körül kétségbeesetten. Es ekkor, a tobzódó hóviharból kilép valaki és feléje közeledik. Ki az ott? Jehiel szeme már zavaros. Ki lehet vajjon?...”

Egy feketébe burkolt alak közeledik a hőmezón, járása oly könnyű, hogy alig érinti a havat. Ismerősnek tetszik neki, látta már valamikor: „Nem Matronittha ez, akiről a szent Sohar azt mondja, hogy a jámborok lelkét hazaviszi atyjához? De hiszen akkor le kell borulnom előtte!” — és lerokad.

Valaki kézenfogta, felemelte és magával vitte...

Ugy találták a tóraszekrény előtt, arcán felvete. Keze görősösen markolta a zsákot. A lélek még nem hagyta el testét. Minden erejét megfeszítette, hogy ne haljon meg az engesztelnapzi záróima előtt, ugyhogy még magával vesse hűvei kéréseit.

Lefektetették az ágyára. Arca nyugodt volt és úgy villantott, mint a láng, nagy szemek tágrányított. Egész lényéből valami földöntúli tökéletesség sugárzott. Nem látszott rajta halálközeli demencia, vakhová messze nézett, egy másik világba. Vonásai se szenvedést, se örömet nem fejeztek ki, csak valami nagy megfeszülts és komoly csodálkozás látszott

rajtuk. Így feküdt a záróima kezdetéig.

Akkor állt be a haláltusa. Az idegen ván dorok nyomban láncot képeztek ágya körül és senki sem emelkedett közlébe. Kontosbe és imakönyvbe burkolva, az imaházban álló előlmadkozóval együtt, még egyszer az emlékezetébe idézték a haldoklónak Isten egyedülvalóságát. „Egyetlen Ő és felfoghatatlan. Végtelen és nincs befeljesés az Ő vége számára. Ő az eleje mindannak, amit teremtet és kezdetének nincs kezdete.”

Amikor sötétetni kezdett, elmondták egyszer: „Halljad Izrael, az Örökkévaló, a mi Istenünk, az Örökkévaló egyetlenegy.” Aztán háromszor: „Dicséressék az Ő királyságának hatalma most és mindörökké.” Majd hétszer: „Az Örökkévaló az Isten!” Végül egyszer: „Az Örökkévaló Király, az Örökkévaló Király volt az Örökkévaló Király lesz most és mindörökké!”

Amikor az első csillag feltűnt az égen, megfújta a kos szarvából készült kürtöt. annak jeléül, hogy ősapának, Ábrahám, Izsák és Jakób pásztorok voltak, annak jeléül és annak emlékére, hogy Ábrahám az Urral szövetséget kötött az oltár előtt. És annak a napnak emlékére, amikor az Isten fölmentie föl fog kelni, hogy főszebáditisa a világot és a halottak örökre életre kelnek sírjukból.

Az engesztelés napja véget ért és Rábi Reb Jehiel nem volt már az élők sorában. És úgy beszéltek róla, mint valamikor He-noch caddikról: „Nincs itt, Isten magához vette.”

Egész éjjel robotgatt a kocsik, mert má-hamar elterjedt az ijesztő hír: „A szent or-

pot behívták a legfelsőbb gyülekezetbe és el-mult az engesztelés napjával együtt.” És megindult az áradat az „egész környékéről, mert a „zsoltároktól” mindenütt ismerték és tisztelték. Aki még éjszaka elérte a város, ugyancsak szietett, mert tudták, hogy a temetés hamarosan meglesz. És akik eljöh-tak, igazán gyászoló gyülekezetet alkottak, ők voltak a rabbi legközelebbi hozzátartozói, ő értük élt.

Másnap reggel megrekedtek a kocsik a városban és az utca csak egy feketétlert a sok embertől. De senki sem sirt, senki nem gyászolt. Mert a rabbi, reb Jehiel meghagyta a végrendeletében, hogy senki ne sírjon, ne gyászoljon a sírjánál, ne is mondjanak szép szónoklatokat, ellenben a vallás előírta öl-töztetés alatt üljenek össze az imaházban és mondjanak zsoltárokat.

Végrendeletében mindenkitől bocsánatot kért a rabbi, akit tudtan kívül esetleg megbántott, vagy akivel szemben igazságtalan volt; bocsássanak meg neki épúgy, mint ahogy ő tiszta szívből megbocsát mindenkinek. Aztán meghagyta, hogy temétét hét-szer dobják ki a koporsóból, mindenkori e szavakkal: „Lelkem ádvéért, bünbocsánatú vétkeimért!” Ezenkívül azt is elrendelte, hogy koporsóját elsősorban a szegények kö-vessék, mert azok voltak legközelebbi hozzá-tartozói. Rájuk hagyta íngelt és ágyneműjét ruháit ellenben öreg szolgájára reb Ezrie-re. Meghagyta, hogy házájának berendezése-adjak el és a befolyó összegből helyezzeék a öreg szolgáját méltó módon az agrók házá-ban. Mindenki szeretettel és tisztelettel kö-zelgtek feléje, mert Ezriel becsületes ember-

Ahol fakéregből sültek a kenyeret...

Végig Verchovinán, a zsidó szenvedések nyomában

Ez a ruszán vidék már akkor tele volt mérhetetlen fájdalommal, szenvedésekkel, amikor a világ még a „béke aranykorát” élte. Verchovina már akkor fogalom volt, amikor a nyomor, munkanélküliség és gazdasági világlágyulás még nem volt valóság, csak gazdasági szakkifejezés. Verchovina nyomor gőz már évtizedekkel ezelőtt kenyerért kiáltottak... És azóta az egész világ Verchovina lett. Verchovina pedig még mélyebbre zuhan, hogy betartsa továbbra is a tisztaságot. Ruszánzsidók ez a szomorú sávja a nyomor olyan mélységeit érinti magába, amely már megcsúfol minden fantáziát és gúnyt ül még azzal a szóval is, hogy EMBER...

Lieber Herr, ezh, chab noch hájnt gar-nist besessen”

Ez az ismerős reifrén köszönti az embert már Chuston is, ahová már eljut Verchovina riadt életének elősze. Apró, rongyokba burkolt, pajesszó gyermekek nyújtják felénk kezüket, akikre csak rá kell nézni és látszik, hogy igazat mondanak. Szinte lehetetlen végig gondolni, hogy egyszer ezek az ember-palánták meg fognak nőni, hogy az ucca gyé ren hulló alamizsnái férfivé érleli őket. És ha igen? Ha sikerül? Ha már megnőnek, mit vár akkor rájuk... Menjünk végig Verchovina akármelyik faluján, nyissunk be akármelyik lakásának ajtaján, ugyanazt látjuk mindenütt: **vergődés...**

A visszavágyott mult. Az idősebb generáció még élenken emlékszik a háboru előtti hírdelt Egan-féle kormány-kirendeltség munkájára, amely arra lett volna hivatala, hogy orvosolja a verchovinai égő sebeket. De ennek a bizottságnak a munkája is a régi módszer szerint folyt le. Ha nem tudtak segíteni, illetve nem akartak áldozatot hozni a szegénység enyhítésére, az elkezeredett szegénységnek bün-

Házát a hitközségre hagyta azzal, hogy iskolá legyen belőle a közég fiatalága számára.

A rabbi utolsó akaratát nem hajtották teljesen végre. Nem dobált ki temétét hét-szer a koporsóból, ahogy ő kívánta. A kis cipész, akit eddig mindenki ocsendes és szény embernek ismert, nagyon hevesen el-lenezte: „Megittom! A törvény értelmében az ember nem eszálhat magából gonosztevőt és mi mindnyájan tanúi vagyunk rab-bi Jehiel, hogy igaz ember vagy.”

Igy azután az idegenek a rabbi temétét a zsidó szokásoknak megfelelően hét száma kötegre fektették a földre és gyetryát gyuj-tottak feje fölött. De nem fekete kendővel terítették le, mint általában szokás, hanem saját palástjával. Mert nem akarták, hogy olvasvalami érintse testét, ami nem volt az övé.

A holttestet új deszkára fektették, amelyet az éjszaka folyamán gyalultak, mert használatlanok kellett lennie és megmos-datták a halottat. Közben hangosan kiáltot-tak: „Tiszta! Tiszta! Tiszta!” Amikor a kőt-fásokat az imaházban meghallották, az ott és az utcán tolongó nép is velük kiáltott: „Tiszta! Tiszta! Tiszta!”

Azután ráadták a halottas ruhát, amelyet a zsoltárosgyület szabottak új vászon-ból varrtak, zsolótarmorolás közben, majd beburkolták kontosébe és imakönyvébe. A koporsót abból az asztalból gyalulták, amely nél annyira ideig ült. Tanított és ékezett. Mert az az asztal volt Jehiel oltára. A koporsó azonban csak egy alsó és két oldalsó desz-

bakot teremtek: Mindennek a zsidók az okai! Kenyeret ugyan nem adhattak, de egy kis cirksusi azt szívesen. Hadd vérezzenek el a zsidók a porondon. És élvérezték. A ruszán nemesletlen nem sejtették ugyan fel, de sikerült a zsidókat is arra az állati szín-vonalra sülyeszteni, mint amelyben a türel-mes ruszán silylődött.

— „Oh azok az idők!” — sóhajta egy megrökkant aggastyán, aki azonban nem több negyvenévesnél. — „Amikor még ifjú voltam” — folytatja jiddisül — „asztalmon mindennapos volt a krumpli, májliszt, ká-pozta és paszuly. Volt idő, amikor még kecs-keci is került a bögrébe. És ha elfőtt a sab-besz, a módosabbak még hermetet is tudok szerezni asztalukra — és higgye el — mein Herr — hogy talán még lust is...”

Minthogy nem eszódom lütelentli a fejemet és elhizsem az öreg „fantasztikus” me séit, tovább beszél:

...„Volt idő uram, hogy buza, vagy roz-s-kenyeret is be tudunk szerezni szombatra...” Az aggastyán arcán apró könnyecsek hullanak le. Talán a szeméi rosszak, talán az emlékezés indította meg ennyire.

A világ urai.

Hirtelen az jut eszünkbe, hogy vajjon tudják-e ezek a megyőtört zsidó páriák, hogy Hitler, Gaída, Cuza és a többiek, őket, bennünket, zsidókat tartanak a világ urainak és elnyomóinak. Őt. Heimovits Sufemet, a-kinek könnyek szönek fáradt szemébe, ha az elmült idők heringjére gondol.

Megkérdezzük tőle: — „Teudja-e reb Heimovits, hogy az antiszemita azt állítják, hogy a zsidók uralkák a földi javakat és mi vagyunk a világ urai?”

Az aggastyán fátyolos szeméit ránk emeli és tekintete érthetetlenül mered felénk. Hosszu ideig tart, míg megérti kérdésünket. Aztán csak ennyit mond:

kából állt. Befektették a holttestet és lete-rítették fehér atlaszkönyvével, amelyben oy sokszor üdvözölte a szombatot. Átvitték az imaházba, ahol az egész gyülekezet, hely-beliek, mint idegenek zsolótárokat olvastak. És hogy senki ne érthessen hozzá a kopor-szóhoz, aki nem tiszta és nem méltó rá, az idegen vándorok sűrű láncot képeztek körül-lötte és senki sem emelkedett közlébe.

Felemelték a koporsót és hétszer körül-járták vele a tóraszekrényt. Közben elének-lték azt a dalt, amelyet a vezeklés szombati-ját, ékezésnél énekeltek: „Örvendeztem, mi-dőn híriü hozták, hogy beköltözünk Isten há-zába...”

Amidőn a nép, amelyért Jehiel annyit tett, meglátta a koporsót a halottal, hangos sírás és jayvészekelés keletkezett: „Kire hangysz bennünket rabbi?” De az ismeretlen kis cipész felkiáltott:

— Hát szabad sírni, amikor a tóraszek-rényt járjuk körül?

Erre elszégyeltek magukat és abbahagy-ták a sírást.

A vándorok fölemelték a koporsót és kivitték a temetőbe. És minden úgy történt, ahogy a rabbi kívánta: a szegények, a nyo-morok, az itüdöttek mentek mindjárt a ko-porsó után és így kiáltottak:

— Az igazság raj előtte! Azután követ-kezett a nép.

A sirt olyan helyen ásták, ahol jobbra-balra hat rőnyire nem feküdt halott, hogy semmi tisztatlan ne legyen a rabi közelében. A sirt ott volt, ahova a szegényeket és elha-gyatottakat temették: így kívánta Jehiel.

A halott száját és szemét a vakás el-

KÖVESSE PONTOSAN
ezt az utasítást,
ugyszólván az egyik napról a másikra
természe es, bájos arcszint
fog elérni!

Sok ezer kedves, hamvas arcberű nő lát az ember ma-napság, akik ezt a lényos, úde arczsinít egy egyszerű szépségápolási szabálynak köszönhetik. Egyetlen hétég problája csak meg ezt a módot. Szerfölött meg lesz lapve az eredmény, mert simább, sokkal frisebb, üdőbb lesz arca, mint a többi nőnek.

Szabály: Estenként mossa arcát a LETON szappan krémzerű habjával. E gyongeden hats krémes habot hagyja arcán néhány másodpercig. Utána öblítse le bő melegvízzel, majd hűvösenitűl hidegvízzel. Ez az egész! Másnap reggel friss, bársonyos úde arc fogja a túkörben mosolygva üvözölni. Ez az eredmény a LETON szappannal elérhető el, mely szárazletekben 22 leírt be-szerezhető.

LETON
SZAPPAN

Kapható:
gyógyszertárban, drogeriában és illatszertárban, vala-mint a fővártárban Parumeria Royal Oradea bapassage

— „Uram, csak hadd jönnének el azok ide...”

Itt nincs helye az érveknek, a brilliáns okfejtéseknek, a tények és az öreg halk sza-vai mindent összemorzsolnak: hadd jöjjenek el azok ide...

A verchovinai hegység közt.

Hogy hol járunk éppen? A falvak és en-berek nevei elmosódnak. Csak egy kiáltó el-mény van: az éhség. Fialatok és öregek, asz- szonyok és lányok télneregnek a görnyös uccákon, országutakon minden eredmény és cél nélkül. Azaz, hogy éppen most várnak valamit. Már napok óta kékik halóságú se-gélykötve a mészszállimány érkezése. Ezt

írásainak megfelelően befektették egy haszná-latlan cserépedény darabjaival. Mert be kell jectni a szemeket, amelyek rosszat láttak és a száját, amely rosszat beszélt. És leeresz-tették a földbe, fejét keletnek fordítva, Jeruzsálem tele.

A zsákot pedig, amelyben utolsó erejével is elvitte Izrael könyörgését az irgalom kapujába, beletették sírjába: tegyen róla ta-núságot a legfelsőbb törvényszék előtt, hogy rabbi Jehiel becsületesen és tökéletesen tel-jesítette kötelességét.

Ami mulandó volt benne ilymódon át-adták a földnek és betemetették a sírt. És az egész gyülekezet megszagatta ruháját és dicsérete Isten nevé.

De még mielőtt behantolták volna a sírt, számtalan fehér cadula repült bele és ugy befödtek a halottat, mint a hópehelyek. Még utójára is rábitáltak kívánságaikat, hogy gy-e el őket az irgalom kapujába.

A rabbi temetéséről hazagyökvő gyüle-kezet elzárva találta az utat. Akkor kezdék az első vasutat építeni. Keserves sálajokkal látták a közeli gyveszélyt. A fuvarosok ugyan azt mondták, hogy ez az új dolog nem lesz maradóval, de mások így szóltaik:

— Új világ van keletkezében: ki tudja, méltó lesz-e arra, hogy ilyen igaz ember szükséges benne.

Egyikük pedig így szólt:
— En nem félek: minden nemzedék meghezta a maga igaz fiát! Mert azt mondja az írás: „Sosem fog egy igaz ember hiányozni a földön!”

várja apraja-nagyja. A „megváltó” mále szállítványt, amelyből állt jut egy-egy száma valami, de mégis mintha a boldogságot és örök megnyugvást jelentené. De mi történtek addig, amíg nem jön a malé és az tán, mikor már elcsúszott? Mit esznek mégis nap-nap után?

Egy felismerhetetlen fekete masszát, amelyet a régi szokás szerint kenyérnek neveznek. Legalább ehelyett eszik.
— „Miből sütik ezt?” — kérdelem és nem elipezni megindultsággal.
— „Fakéregből kérem.” — válaszolják.
„A lakereget öröklük meg és ezt gyúrjuk kenyérre.”

Kutatok gondolataimban, de nem jövök rá, hogy a fakéregből a tudósok kimatatták-e már, hogy mennyi a vitamín és kalória tartalma. Ezt eszik a verchovinai zsidók.

Felmegyünk az egyik hegyre. A zabot éppen most vágják. Szakállas zsidók, ruszin legények, parókás zsidóasszonyok, piroskendős parasztlányok békésen aratnak együtt. Mészt már a cséplés folyik. Így csépeltek az őskorban is. Hosszu husángszerű ruddal addig verik a zabot, amíg kijön a magja. Lassú munka. de nem baj, nem sürgős. Van idő bőven. Ha kész lesznek újra öbibe rakhatják keziket.

Delelőtt 11 óra. Újra benyitunk egy zsidó háza. Hideg a tüzhely. Várják háza a családientartót, aki csak szürkületkor jön és talán majd hoz egy kis krumplit, vagy pasulyt. Akkor lesz reggeli, ebéd, vacsora egyszerre.

Lakodalom Verchovnában

Hrabovnik felé székerek zötyögnek. Vidám jüdisz nóták csengenek füllünkbe. Verchovinai utunk alkalmával most lepődünk meg először. Erre is ismerik még a nótaszót? Itt is mosolyra tudnak még nyílni az ajkuk?

Lakodalomra igyekeznek a nótázó emberek. Még pedig olyan lakodalomra, ahol kildítás van arra, hogy kalácsal, hússal és borral vendégelik meg őket. „Gazdag” apa adja férjhez leányát. 4000 korona a hozomány. azonkívül három kecske és szobakonyha butor. Nem mindennap fordul elő ilyen esemény a koldussegény Verchovinán; nagy is a híre.

Sok nép gyűlt össze a lakodalmas háza. A menyasszony arca sűrű fátvállal borított — és még sohasem látta jövődöbeli urát, akivel rövidesen örök életre tartó irigyet köt. Az ifjú vőlegény is csak akkor fog futó pillantást venni hitvesére, amikor a chüpe alatt egy kissé felbillentik majd a leomló fátvállat.

Ezek még a szerencsésebbek közé tartoznak. Az élet startját zsiros falatokkal, édes italokkal és három kecskével kezdik. Az első években lesz még mit aprítani a tejbe, a kecsketejbe...

Szomorú verchovinai vándorlásaink közben ez a hrabovniki lakodalom volt az egyetlen, amely a jövő biztató ígéreteként rémlett.

(R. S.)

Aki előtt nincsenek titkok...

Schermann Rafael, a röntgenszemű ember

rejtélyes zsidó írásokat fejtett meg Cernaúfiban

Schermann Rafael, a világhírű grafológus, legutóbb Csernovitzban járt, ahol dr. Guttherz hitközségi elöljáró vendége volt. A venreglato meghívta dr. Mark és dr. Benzon Kater, a hitközség főrabbijait, hogy őket Schermann csodálatos képességeivel megismertesse.

A három rendkívüli férfiúnak a találkozás hosszú tudományos és vallási vitával kezdődött. Filozófia, Talmud és Kabbala váltakozva kerültek szónyegre.

Schermann Rafael, a chéder egykori növendéke valószággal meglepte a rabbiakat, akik titokban azért jelentek meg, hogy a híres grafológust leleplezzék. Schermann az első titkötetet megnyerte. Szellemi tornán leviszázott. A rabbiak azonban nem hagyták annyiban. Mikor a vita leghevesebben forrt, Katz rabbi hitetlen két okmányt húzott elő a zsebéből. Régi, gyűrött, fakó írások voltak, a csernovici hitközség levéltárából... Ime, kedves mester — szólt szkeptikus mosollyal a rabbi — most módjában van, hogy bizonyosságot tegyen az önben lakozó isteni sugalomról. Ha meg tudja fejteni ennek a két kézírásnak a titkát, akkor szívesen hiszek az ön képességeiben. A vallás amugy is tele van misztikus meglepetésekkel; vajjon miért ne hihetne egy rabbi abban is, hogy Isten az egyik halandót emberfeletti képességekkel ruházta fel?...
Schermann átvette a két okmányt. Körülbelül egy percig merev tekintettel nézett az írásra. A jelenlevők, mintegy megbűvölve, feszült várakozásban ültek, a levegő fojtott izgalommal volt telítve.
Egyszerre csak a mester az első okmány felé nyúl leleszi az asztalra és így szól:
— Még nagyon fiatal volt az a férfi, akitől ez az írás származik. Akkor is fiatal volt még, amikor meghalt. Zseni volt. Olyan éles volt a gondolkodása, hogy ilyen tudós elmét ritkán találni. Ha egészen kifejldhetett volna, korának egyik legnagyobb lángelméje lett volna belőle. De

nem bontakozhatott ki teljesen. Lelkében meghasonlott önmagával. Bár egy új szellemi áramlathoz csatlakozott, szíve mégis mindig az ősi tanhoz húzta vissza. Nagy szonok volt, aki megbűvölte hallgatóságát. Súlyos idöket élt át. Voltak napjai, melyeken enivalója sem volt, de amije volt, azt megosztotta másokkal. Ha vitakozott, először várakozó álláspontba helyezkedett, de ha megtalálta meggyőződésének kellő kifejezését, akkor extázisba jutott. Verejték ömlött végig az arcán, szeméit nedvesség futotta be. Egészségi állapota, sajnos, nem volt jó és igen sok testi szenvedést kellett eltűrnie...
Ezután a másik okmányt tette le az asztalra Schermann és ezt így fejtette meg:
— Aki ezt írta, az igen finoman érző,

gyenge idegzetű férfiú volt. Állandóan aggodták az életéért. Arcát barázdák szánották fel és szenvedés, fájdalom tükröződött rajta. Rendkívül élesen gondolkodott, de gondolatait nem tudta teljesen koncentrálni. Rövid, velős feleleteket adott. Ha lendületbe jött, akkor teste vonaglott. Különösen feltűnő volt a tekintete. Keskeny arcán olyan szemek ültek, mint a sasé...

Kiktől származnak a rejtélyes írások?

Az írásmagyarázat véget ért. Katz rabbi, aki elbűvölten hallgatta a mester szavait, lázas izgalommal felugrott helyéről:

— Pompás, csodálatos! Ime, halljáték, kiknek a kezéből származnak ezek az írások: Az első okmányt Rabbi Moses Hersch Heller írta. Bukacovcén volt rabbi és 163 év előtt halt meg. Fia talon, Harminkilenc éves korában szállt sírba. Rabbi Heller hatalmas akotásokat hagyott hátra, melyek a Talmudról, Maimonidesről és más autorokról szólnak. Bámuhni kell, hogyan írhattott valaki ilyen fiatalon ilyen munkákat. Nemcsak ma, de akkor is csoda volt az, mikor még több zsidó tudással rendelkeztek az emberek. Akkor is kavesen vetekehdettek volna vele. A stanislaui Rabbi Leib Horovitz, aki a mestere volt, azt írta róla, hogy ezer tanítvány közül ő volt a legkülönb. Csak nem tudta a talmudi és kabbalisztikus irányokat összhangba hozni, ingadozott a kettő között. Azt is írta róla mester, hogy a vita hevében szeméi vért izzadtak és beteg volt, akinek minden évben időlőhelyre kellett mennie gyógyulásért...
Ezután a másik okmányt vette fel a rabbi.

— Ezt pedig Rabbi Mayer Arak írta, aki Jaslovicban, majd Bucacban működött, a háboru idején Bécsben, végül Tarnovban élt. Koruk egyik legnagyobb talmudistája volt. Jellemzte, hogy mély tudása ellenére igen röviden fejezte ki magát és sokszor aggodott, hogy nem fogják megérteni. Rabbi Arak is gyengélkedő volt és vált az is, hogy mélyen árkolt és szomorú kifejezésű arcán feltűntek hatalmas sasszemek...
A csodálkozás elültével a két rabbi okiratot vett fel arról, amit tapasztalt. Az írást Rabbi Katz igen meleg ajánló sorokkal látta el és szívvelyesen nyujtotta át Schermannnak, aki ilyen diadalt aratott...

3 kell a klsbabának
finópor, krém, szappan
de az Hofen
legyen.

GYAPJUIPAR
R. T.
TIMIŞOARA

2000 alkalmazott. — Gyártja a legfinomabb női- és férfiszövet-
ujdonságokat, a legmodernebb kötött és kötszövött cikkeket,
fonalat, szallagot a legolcsóbb áron.

**Fiókok és eladási helyek (Serilana r. 1.)
az ország összes nagyobb városaiban**

HIREK

A „Népünk” cikkének utánymását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5696

Boldog újevet kíván előfizetőinek és olvasóinak a „Népünk” szerkesztősége és kiadóháza.

Péntek: Elul 29. Szept. 27. קרב יום תענית
Szombat: Tisri 1. Szept. 28. א' דראש השנה (Rosch Has, első nap)
Vasárnap: Tisri 2. Szept. 29. ב' דראש השנה (Rosch Has, 2-ik nap)

Ünnep kezdete:

üzlet bezárás 6:05
gyertyagyújtás 6:10
Istentisztelet kezdete 6:15
Ünnep befejezése 7:10
Hétfő: Tisri 3. Szept. 30. ג' דראש השנה (Cedajja böjt)

Szombat: Tisri 8. Okt. 5. שבת תענית

Heti szidra: דראש השנה
Heti halfora: יום כיפור

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5:55
gyertyagyújtás 6:00
Istentisztelet kezdete 6:05.
Szombat befejezése 7:00.
Vasárnap: Tisri 9. Okt. 6. יום כיפור
Hétfő: Tisri 10. Okt. 7. יום כיפור

Lapunk legközelebbi száma, a közbeeső ünnepek miatt, október 11-én jelenik meg.

Ros Hasonof 5696.

Magas és magasztos a Világbiro trónja. A megaláztatott felemelve érzik magukat, ha elöbe lépnek. Ő elöbe lép Izrael vidáman, a segítség biztos megmentésben, az év első napjaiban. A rég megszentelt hagyomány győzelemes enekével ünnepli ezt a napot, amelyet az év egyik legfelemelőbb ünnepi mozzanatának számítunk. Az Örök-káváló parancsára megújít az ujjongás kürtjét. Lakomáinkat mézzel és egyéb édes-séggel fűszerezzük, annak szimbólumául, hogy jövődó életünkben hasonlóan kívánunk. Bizunk abban: Aki eddig vezetett és megígérte, hogy mindig megvéd. Ki Ad sauffenu, mert Ő a mi bíránk. Ad, mehaulekénii, a mi törvényünk Ad, málkenu, a mi királyunk, Hii jaisienii, Ő a mi segítőnk.
Az időzés utóbbi éveiben, ha a Mindenható itélőszéke elé hiv bennünket, inkább vagyunk hajlandók Őt követni, mint régebben. Az is, aki büntudattal teremt és az is, aki kívánságokkal lép ma az Ur bírósága elé.

Alaptalan az a sok elvakult vád, amely Iyél a népek illetnek bennünket, azok a népek, akik Toránk törvényeit szidalmazák és gyalázzák. Csak szám és nyers erő tekintetében vannak fölényben felettünk. De szám és nyers erő, az Ur színe előtt nem bír semmiféle jelentőséggel. Ha egyedül is lennénk velük szemben, az Örökkévaló jogrendje nem az erősebbel tart. És ha saját szemünkben is ezer bünnel terhelt állnánk s csak egyetlen erényünk volna szoszólónk ezer vádióval szemben: Im jes olov máloch mélic ehad minij elef, löhagid lögodom josraj vajchienenii, vajajner pödöbii méredesz sáchasz macoszli kauer.
Ő a mi Bíránk. Nem kérdezi balé, vagy jobb, sokan vannak-e, vagy kevesen, jelentéktelenek-e vagy jelentékenyek, gyonyolók-e vagy kigunvoltak? Ő csak a joggal törődik. Úgy annak, aki mint Dávid, elnyomóival szemben, igazságot tudja magát. A zsinagógákat fenyegetik és megdöbálják, az imádkozókat üldözik és szidalmazzák az arja huligánok és a zsidók „ott benn” azért imádkoznak, hogy Isten trón-

Cipő női-, férfi- és gyermekcipőkben legelőnyösebben beszerezhetők
MUHARY-nál
Oradea, Bulevardul Regele Ferdinand 9. sz.

jánál az egész világ kegyet találjon, az Iltét napján.

Az összes emberek számára, akár el-lenségeink, akár barátaink, a kiengesztelés és béke szivarványának feltűnését sóvárójuk.

Ő a mi Bíránk és igazolónk, Ő a mi törvényhozónk. Azt is aki törvényét egész éven át naponta megsérti, sőt még aki teljesen eldobja magát. Ros-hasonof idején Istenháza, a maga bürtökével vonja. Vont bennünket, hogy a kürtszót felfogjuk, mert harsogása a törvényadásra emlékeztet. Ha mások a tuvilágtól várják, hogy a test érvágyaink bilincséből kiszabadítsunk, a mi törvényünk, már ezen a világon, erre a szellemi magaslatra nevel bennünket. A rosszakaratnak és kivüállók szorongatónak és nyomasztónak találják azt, de az engedelmesség és buzgó számára Isten törvényei, amelyek a zsidó háztartást, a zsidó házasságot, a foglalkozást, a pihenést is szabályozzák lelkielégülést és megnyugvást jelentenek. Ezek tettek bennünket képessé arra, hogy a legnehezebb inséges idöket is, bizalomtellen kiálljuk.

Más népek, sőt a másképen gondolkozó zsidók is, rámutathatnak „érzelmeikre” és „jó zsidó szívükre”, megkísérlehetik azt is, hogy lelkiismeretüket az isteni törvényekkel szemben való hütlenségük miatt, a „jó zsidó meggyőződés” hangoztatásával megnyugtassák és meggyesztessék. De a tényeket nem lehet leplezni. Ha mindazok, akik zsidó szívükre oly gyakran hivatkoznak — emberi fogalmak szerint is — valóban teljesítenék kötelességeiket embertársakkal szemben, akkor most nem kellene, hogy zsidó nyomor legyen a világon. Ha azok, akik „zsidó szívükre” hivatkoznak, valóban teljesítenék kötelességeiket, még ez az aldozatuk sem jelentene annyit, mint azok számára ama szent kötelesség, akik a Törvényt híven követik.

Az évekzedet eme emlékedett napjain dícsóitjuk Őt, mint a „melech al kol háarec” mint az egész föld Királyát, Izrael népe! sohasem tagadják, hogy a szabadság és emberszeretet népe kell legyen és ezt Töle tanuljuk. Ha ellenségeink úgy is „erdítik el, mintha mi minden merev állami rend és loyaltás neigálói is volnának, nem igaz eből egy jöttányi sem. Nem tehetnek bennünket felelőssé azért, hogy néhanapján akad egy-egy közöttünk, aki régen bűnös, hitehagyott, könnyelmű a mi szemünkben is, aki a Tóra jarmát régen ledobta magáról és „uttörője” lesz minden hozzánk és fölénk idegen eszmének. De mit is tehetünk ellene? Hogy az utítványgyök eme bűneit kiegényítsük, szoszólói legyünk, mit den elavultnak? Ezt sem tehetjük. A Kélet istentisztező bírodalmát ha nem is szeretjük, azért a mult gonosz zsarnokait kívánjuk vissza!

Hoséa próféta utat mutatott nekünk, s utmutatásai alapján felismerhetjük, hogy bűnös korban élünk. Ezért térjünk meg az Urhoz, mert megbottottunk bűneink miatt, „Ki hosáto báa-vajnaiszeho”. Ne az elavult barbár idökhöz, térjünk vissza, hanem Istenünkhöz. Nem bízunk a világhatalomban, akár Asurnak nevezzé is magát, akár másnak, akár a vagyonosak erőszakos bi-

rodalma legyen az skár a vagyontalnék. Nem támszkodhatunk azokra, akiknek hatalma az egyedek boldogsága úran lett meg alapozva. Nem támszkodhatunk másra, csak a Gondviselésre.

Ha mi ma Istennek, mint „málkenu”-nak, mint királynak akarunk hódolni, akkor előbb „ovini”-nek, atvának kell nevezőit és mindnyájan békében és egyetértésben testvériesen kell szeressük egymást. Valamennyiünket kártól és teheröl meg kell óvniunk. Akkor Ő lesz a mi Atyánk és nem csak királyunk, a világ királya és akkor el-némul azok hangja is, akik tagadásba veszik létét.

Ha bensőnkben elismertjük, hogy Ő a mi törvényhozónk királyunk, akkor Ő lesz a mi segítőnk is. „Hii jaisienii.” Ő fog bennünket megsegíteni. Ha majd leszokunk arról, hogy csak emberekből bizunk, akkor leszünk csak méltóak arra, hogy Ő segítse bennünket.

Amidőn ma az évfordulón visszafelé igyekeznünk Hozzá, hagyjunk fel minden emberi bizodalommal ne nevezük kezünk művét istenünknek. Tudhatjuk, hogy mennyire mulandó mindaz, amit emberi kéz alkot. Ne építsünk többé „bülesesőjünkre” és ne mérjük a parancsok követelményeit, önényünk és kényelmünk mértékével. A rettentő üldözések eme szomorú idöszakában gondoljunk a megtérésre. Nagy dolg a megtérés, mert a trónusie emel.

Akkor majd jön egy olyan Ros-hasonof, amely a felülemkedés és megremezés évfordulója lesz, amely bennünket közelebb hoz, az összemberiséggel együtt, a világ tökéletesedéséhez és megváltásához.

Dr F. S.

— A kabuli zsidókat kikeggették. Jeruzsálemből jelentik: A „Davor” közli, hogy Afganisztán fővárosából, Kabulból valamennyi zsidót elkerggették és arra kényszerítették őket, hogy a távoli Farah faluba költözzenek. A kabuli zsidók keserves helyzetben vannak. A 600 lakossal bíró Farah faluban nincs sem lakóház, sem exisztencia alapítási lehetőség.

Sapuni
Tardela
Alba-Iulia
Liquori di qualità
genuini si autentici

Kérjük mindenütt az
»ACBA-IULIA«
antiszeptikus pipere szappant

Kézműshöz használjuk az olesó és kiváló minőségű medve védjeggyé
»URSUS« szappant
Gyártja:
Breckner Iános r. f.
Alba-Iulia

Nemcsak a ruha a fontos, hanem a frizúra is. Mossa BOMBIN SHAMPONNAL...

Minden szép fejre

12 lei darabja.

Molnár Ferenc film és színpadi előadása Palesztinában

A héber írók szervezete egy híradásban szegymentesnek minősíti a palesztinai mozognak azt az eljárását...

Érdekes és itt említjük meg, hogy az első film, amelynek jó és megfelelő helyen elhelyezett héber felírása volt...

Külföldi híradások szerint Molnár Ferenc és felesége Darvas Lily rövidesen Palesztinába utaznak...

Feltűnő érdekes bibliai leletek kerültek felszínre a láchisi ásatásoknál

Londonból jelentik: Dr H. Torczyner, a héber egyetem tanára néhány hónapot töltött Londonban...

Az eddig kibetűzött feirások szerint Lachis erődjének parancsnoka és egyik szívesítője volt egy kőbe vésték a falra...

Torczyner prof. szerint Uria ben Schemajahu nem tudott sem írni sem olvasni. Ugyanaz a vélemény uralkodik egyébként...

Kiderítették továbbá, hogy a Kirjath Joarimban talált levelek Uria proféta iratja. A levelek az akkori idők zsidó államéletére vonatkoznak...

Az árja és szemita népek. Brüsszel. Az itt megtartott 16 antropológiai és archeológiai kongresszuson...

PALESZTINA

A Jeruzsálemi egyetem új rejtje. A luzerni cionista világkongresszussal kapcsolatban a Jeruzsálemi egyetem ügyében is ülést tartottak...

Ugy amerikai részről, mint prof. Weizman részéről az az óhaj nyilvánult meg, hogy a dr. Magnes lemondásával megürült egyetemi kancellári széklet nem töltik be...

Nagy jelentőségű az a határozat, hogy Weizman átvette a természettudományi szak vezetését. Az ő révén a természettudományi munkálatok új és szélesebb alapokon fognak készülni...

Az „illegálisok” üldözése. A „Difa” közli, hogy a libanoni határon hat „illegálisok” bevándorlót fogtak el Ezenkívül elfogtak nyolc bevándorlót, akik Ausztráliából, Magyarországból és Olaszországból jöttek...

World Transport Service Albert Klein & Co. International Shipping & Forwarding Agency. EXPORT IMPORT. Office Opposite Custom House Carmelite Bldg. HAIFA P. O. B. 43 (Palestine).

Ötven illegális bevándorló a bíróság előtt. A napokban ötven olyan bevándorló került a palesztinai bíróságok elé, akik az ország különböző határállomásain akartak illegálisan bejutni az országba...

A palesztinai export mai helyzete. A borexport ebben az évben mérsékelten emelkedett. Múlt évben 300.000 liter volt, míg ez évben 321.000 volt ellenben értékben...

Palesztina elektromosságának rendkívüli fejlődése. A Palesztina Electric Corporation Lord Reading volt indiai alkirály elnökletével rendes közgyűlést tartott Londonban...

A „Times” cikke Palesztináról. Robert Waley Cohen a „Times” szeptember 10-iki számában cikket írt Palesztina további fejlődése érdekében...

Nagyszabású honosítási akció. A Jeruzsálemi zsidó hitközség nagyszabású akciót kezdett annak érdekében, hogy minél több zsidó szerezzék meg a palesztinai állampolgárságot...

A dr. Weizmann Chaím után, Gan Chaímnek nevezett kfar szakai munkáskolonian 25 új munkás házat alapítottak tettek le meghatározható innepségeket közegett...

Dr. J. Schwartzbartot bevezették az AC. elnökségébe. Az általános cionisták elnökét, dr. Schwartzbartot az Akcionismokommité elnökévé nevezték ki.

Még ebben az évben átvizsgál Herzl hamvait Palesztinában. A szeptember 4-én megtartott új executive ülés első tárgya: a cionizmus halhatatlan vezérének, Herzl Tivadar hamvainak átszállítása a Szent-György, Dr. Reichenfeld, aki annak idején titkár teendőket végzett Herzlnél...

Az új cionista executive első ülése. A Jewish Agency ülése után az új cionista executive is megtartotta ülést, amelyen megállapították azokat az irányvonalakat, amelyeken haladni kell az új executive-nek...

Egy palesztinai út ujjaelészi szemlélet, tanúságos, nemzeti kötelezettség szemléletét ad Önnek az óriási zsidó alkotásokról a régen fenálló u'azási és turista ruda, a „ZION LLOYD” BUCURESTI, Calea Victoriei 33. Telefon 3.6713.

A Népszövetségnek kellemetlen a menekültek problémája és a kisebbségi kérdés tárgyalása. Genf. A Népszövetség ülésénél a Népszövetség egítése alatt működő Nansen-hivataltban kellemetlen kérvényre és a norvég kormány abbéli beadványát hogy a különböző országokból elvező menekülteket a Népszövetség védelmé alá helyezze...

Eddig minden évben hosszabb vita tárgya volt a népszövetségi ülésükön a kisebbségkérdése. Ebben az évben elmarad ennek a kérdésnek részletes megvitatása. Amennyiben azt akarják, hogy a kérdést napirendre tűzzék akkor a Népszövetség egyik tagállamának formálisan kérní kell ezt, s akkor a főtársaság programja illeszti, Amíg Németország tagja volt a Népszövetségnek, addig mindenkor a német delegáció kérte a napirendre való tűzését...

Az Alliance jubileuma. A világ zsidóságának figyelmét Párisra fordította az „Alliance Israélite Universelle” 75 éves fennállásának jubileuma, amely egyesül a Tel-Aviv mellett épült mezőgazdasági iskola a Mikveh Izrael 25 éves jubileumával. Az Alliance jelenleg 133 iskolát tart fenn a Közelkeleten és Észak-Afrikában, amelyekbe összesen 46.000 tanuló jár. A Mikveh-beli kiképzett ifjúságnak a Keren Kajemet saját földet ad, amelyen külön kolóniákat alapítanak, Karl Netter nevére, akinek kezdeményezésére alapították meg a Mikveh Izraelt.

Tisza István zsidó államtitkárának fia kikerestelkedett. Budapest. Vacász Lipótnak Tisza István államtitkárának, az IMIT volt elnökének a fia kikerestelkedett. Ez az eset azt mutatja, hogy a zsidóságnak meg kell nézni, hogy kit választ az élére és kit tesz meg reprezentációjának egyéniségnek. Hisz az lehet, hogy Vadász Lipót kitűnő jogász és jó szónok volt, de tulajdonképpen nem volt semmi jogcím arra, hogy megválasszák az izraelita magyar társaság elnökévé őt, aki sohse adta tanújelét annak, hogy a zsidó kultúra iránt érdeklődött volna. Ami pedig gyermekei nevelését illeti, mindenki tudja, hogy az ortodox zsidóságokban élő és a többiek vallási életével természetesen kevés és ugyiszlóval semmielőbbi kétségességet nem tartó intellektuális gyermekei a legrosszabb zsidók.

Az abesszín-olasz konfliktus láthatósa Palesztinára. Jeruzsálem. Az a lehetőség, hogy az abesszín konfliktusból kifolyólag konfliktus törhet ki Anglia és Olaszország között, nagy ijedelmet keltett Palesztina lakossága körében. A zsidó és arab sajtó nagy erőfeszítéseket követett el, hogy megnyugtassa a lakosságot. Ennek eredménye lett, hogy megszűnt az élelmiszerek felhalmozása és a bankokból sem vesznek már ki...

Az az abesszín-olasz konfliktus láthatósa Palesztinára. Jeruzsálem. Az a lehetőség, hogy az abesszín konfliktusból kifolyólag konfliktus törhet ki Anglia és Olaszország között, nagy ijedelmet keltett Palesztina lakossága körében. A zsidó és arab sajtó nagy erőfeszítéseket követett el, hogy megnyugtassa a lakosságot. Ennek eredménye lett, hogy megszűnt az élelmiszerek felhalmozása és a bankokból sem vesznek már ki...

A vilnai zsidó temető nem evakuálják. Vilna. A városi tanács azzal a tervvel foglalkozott, hogy megszünteti azt a történelmi jelentőségű temetőt, amelyben számos Tóra nagyság nyugszik, többek között a híres vilnai gaon és a „ger cedek”. A terv az volt, hogy helyére egy nagy sportstadiont emelnek. Zsidó részről számos intervenció történt, amelynek most lett meg az eredménye, amennyiben a belügyminiszter úgy döntött, hogy a temetőt a helyén hagyják, mivel ez a zsidó tradíció így kívánja és nem akarja a temető történelmi jelentőségét kétségbevonni. A miniszter döntése a világ zsidóságában nagy megnyugvást kelt.

Orthodox zsidó temetőt képzett hitoktató és hitk. jegyző állást keres szerény jégénvel azonnali belépésre. Weisz Lázár Luduş jud Turda.

Mintás duftinbársonyok óriási választékban. 59 leies eredeti gyári árban. Leitner Márton és Fiai cégnél Oradea, Nic. Iorga 5.

Hogyan kerültek az arabok Palesztinába?

Csodálatosnak látszik, ha azt állítjuk, hogy amikor az arabok meghódították a rendes időszámítás 636-ik esztendejében a Szentföldet, akkor megmentették az ottani zsidóságot a teljes megsemmisüléstől.

614-ben a perzsák hódították meg az országot, amikor is a zsidók boldog örömmel üdvözölték őket. Nemsokára azonban ezt a szomeru tapasztalatot tették, hogy az ország új urai, fanatikus Zoroaszterhívők, akik egy hajzállal sem jobbák és türelmebbek mint az elkergetett bizantínusok.

Ekkor Heraklius császárhoz fordultak segítségért, aki azonban, tett ígéretét megszegte, mert a klérus kényszerítette erre és a zsidóknak nem volt más választásuk, mint vagy a halál, vagy a kikeresztelkedés. Ebből a rettenetű dilemmából az arabok mentették meg őket.

Az arabok evszázadokkal ezelőtt, mint nomádok és kereskedők békésen elárasztották az országot. Omar kalifa győzelme az ország urává tette őket. A zsidók számára ez gazdasági és szociális téren javulást jelentett és szellemi életük is újabb lendületre kapott. Jeruzsálemba újra letelepedhettek zsidók ahova a Barkochba felkelés leveretése után nem tehetők be lábakat. A zsidó zarándoklat folyton emelkedett és sok zarándok az országban maradt. Kétszáz esztendőig dolgoztak (700-tól 900-ig) zsidó tudósok Tiberiásban, a szóbeli hagyományok végleges szüvegzésén. Lassankint megnyugszik a palesztinai zsidóság és kiheveri a keresztényságot szenvedéseit. (320-tól 636-ig.) Kétszáz esztendőig békés élet után, Babyloniakól bevándorolnak a karaiták 860-ban és fanatikus viták színhelye lett a zsidók tabora, amelyet rettenetű viták és véres verekedések követtek azonban szellemi termékenységet is hoztak magukkal. A karaiták elleni harc azt eredményezte, hogy még jobban elmerültek a Talmud tanulmányozásában. Egy jelentőségteljes jesivát is alapítanak, amely a 425-ben felfüggesztett színhedron jogait is magának igényelte, főleg a naptár ellenőrzését, de a Bagdad-i gaon ehhez nem járult hozzá. Háborus veszedelmek elől, később ezt a jesivát Tyrusba vitték, ahol élénk kereskedelmi és ipar virult, majd onnan Damaszkusba került.

A kezdődő kereszties hadjáratok a palesztinai zsidóság tőkésletes elszegényedéséhez vezetett, csak külföldi jövedékek, mint a kairói Paltiel és Manasse, a damaszkusi negyvezér gondoskodtak testi és szellemi ellátásukról. Palesztina a kereszties hadjáratok alatt egy klerikális-milárdi és feudális állam lett, amelyben a zsidók életnivója borzalmasan mélyre süllyedt.

Es ismét egy arab győző az, aki meg-

hozta nekik a gazdasági és szellemi reneszanszot. Saladin szultán volt az aki a nyugateurópai földjezek elől odaigyekező zsidókat szívesen látta és örömmel üdvözölte. Így 1211-ben 300 rabbi jött Angliából és Északfranciaországból a Szentföldre. Néhányan ezek közül Akkóban telepedtek le, amely a harmadik kereszties hadjáratban (1191-ben) és 1291-ig az ő birtokukban volt, amikor is a zsidókat toleránsan kezelték.

Saladin gyenge utódai a mongolokat hozta az országba, akik a jeruzsálemit zsidóságot felkoncolták. Amikor Kotuz, egyiptomi szultán az Ain Charod-melletti csatában 1260-ban megverte és a szent országot ettől a csapástól megszabadította, akkor alakította meg 1267-ben a Spanyolországból odaköltözött Nachmanides az utabbi jeruz-

zsálemi hitközséget, amely azóta megszakítás nélkül fennáll. A XIV században, amikor a mamelukok uralkodtak, a zsidók a legnagyobb szabadságot élvezték, bár ekkor voltak Európában a leborzasztottabb zsidóüldözések. Sok menekült zsidó talált ott akkor menedéket Akkoriban történt, hogy Estori ha-Farchi tudós és orvos betartta hét évig az országot és megírta Palesztina első topográfiáját (1325-ben).

Az utabbi mongol betörések (1400 körül) majd az India felé vezető tengeri útfelfedezése sok utabbi csapást mért az ottani zsidóságra, majd az 1517-ben történt török megszállás is sok keservet okozott. A török uralom aranykorában tehát kezdetben volt valami fellendülés, nemsokára azonban egy elhanyagolt távoli provincia lett, amelyet kivámskánylópó pasák kezeltek és olyan züllöttségi állapotba jutatták, amelynek elűntetéséhez zsidó generációk kitartó munkája szükséges.

Ez a történelmi munka napjainkban folyik és egyik legmagasabb világtörténelmi feladata a ma élő zsidóságnak.

Gazdasági nyugtalanság Palesztinában az olasz-abesszin konfliktus miatt

A bizonytalan nemzetközi helyzet, amely az olasz-abesszin konfliktusból eredt, valamint a feszült olasz-angol viszony az utóbbi héten bizonyos nyugtalanságot keltett Palesztina gazdasági életében, amely főleg bankbetétek likvidálásában nyilvánult meg. Az idegesség az arab lakosság köréből indult ki az arab sajtó lepezetelénél ut egy kitérőben levő világháború lehetőségéről. Emlékeztették arra az olvasókat, hogy az elmúlt háború idején a lakosság életszínvona nélkül maradt. Erre fel a lakosság kezdte felvállalni az élelmiszer- és bankokból kivettük a betéteket és aranyat kezdtek vásárolni Bizonyos, élelmiszerárak emelkedni kezdtek. A nyugtalanság a zsidó lakosságot is érintette, s azok is kezdtek a bankokból pénzt kívenni. A gazdasági életet azonban ez a nyugtalanság nem érintette. A nagy vállalatok és az európai kereskedők, akik jobban ismerik az ügyeket és mélyebben látnak és jó ítélőképességgel rendelkeznek mentesek maradtak ettől a zavaró idegességtől.

A nyugtalanság minden alapot nélkülözött. Ha ki is tört a háború Olaszország és Abesszínia között, annak Palesztinára vonatkozólag semmi közvetlen jelentősége nincs.

Visszont közvetve csak jótékony hatással lehet a gazdasági helyzetre, mert bizonyos konjunktúra lehetőségeket rejt magában. Bizonyos árszínárúdlás következni bír. A fuvardíjakra, különösen a narancspiacra lesz jótékony hatással. A palesztinai piac likviditása minden kritikán felül áll.

A tankok helyzete kitünő, a két nagy bank ahol a többi kisebb bank is tartja szükséges rezervát, a leoszorosabb kapcsolatban áll az angol pénzüccal. Az ország pénzevérsége 100 százalékos fedezve van kitünő angol állami papírokkal.

A palesztinai kormány dűdszerezevák felett rendelkezik hat millió font értékben. A palesztinai bankhálozat súlyos erőpróbat állott ki az utóbbi napokban. Általuk szűnő is meg vizsgát az idegesség. Sokszázezer fontot vettek ki a bankokból és még a legkisebb sem állt meg egy pillanatra sem, hanem minden igénylésnek eleget tett. Kivánságra minden a körtött betéteket is azonnal felejtették.

A betétek kivételével minden banknál volt egyforma mértékű. Néhány bank felett nyomtalanul tüntek el az idegesség tünete, másoknál viszont aránylag elég erősen mutatkoztak. Megemlítendő még, hogy a Barelay, s a bank az első perctől kezdve kijelentette, hogy bármelyik bank rendelkezésre áll, hogy kisegítse a kisebb bankokat, ha megszorulnak. A kincstár is állandó kontaktusban volt a bankkal és feszült figyelemmel kísérte a szituációt.

Az utóbbi napokban már megnyugodtak a kedélyek és a gazdasági élet felvette a maga normális képet.

A transfer kérdése és a zsidó törvények. A napokban Jeruzsálemben együttes ülésre jöttek össze a Waad Leumi (Zsidó Nemzeti Tanács) és a németellenes bojtkott-komitte vezetői. Ezen az ülésen tárgyalás alá vették a transfer kérdést az új eseményekkel kapcsolatban, amelyet a nürnbergi birodalmi gyűlés „zsidó törvényei” új helyzet elől állította a zsidó közvélemény.

Ezeknek a megbeszéléseknek eredménye az lett, hogy a Waad Leumi elhatározta, hogy a „Haavera” társaságból, amely a transfer keresztülvételére kapott annak idején megbízást, visszavonja megbízottait.

Fenti hírhez megjegyezni kívánjuk, hogy a luzerni kongresszuson elhatározták, hogy a zsidó nemzeti intézmények veszik át a transfer feletti felügyeleti jogot. Most azonban az a furcsa helyzet állott elő, hogy a legfelsőbb zsidó fórum Palesztinában elutasítja magától azt a jogot, hogy a transfer ügyeket intézze tekintettel a mindegyesébbé váló németországi zsidóellenes megnyilvánulásokra.

A jeruzsálemit asszonyok Lady Finter Petrie elnöklével illeszt tartották a béke fenntartása érdekében.

Kuriózumok...

Amikor a sammesz és a sakter filmszínész lesz...

A párisi zsidónegyedben nagy izgalom arakodott a napokban. Néhány kisebb színagóca előjárósága egyszerűen kidobta a náluk alkalmazásban levő templomszolgákat, vagy saktert és egy chazant. Vajon mit is követeltettek el a szerencsétlenek? A templom szolga nem jól verte fel az aliják árait? Vagy a sakter kése nem volt elég éles? Oh, nem! Valami egészen más történt. Egészen párisi eset. Amikor az egyik kis templom samese egy szép napon éppen a szent Tóra ezüstök rendezésével volt elfoglalva, azokat szépen fényesítette, megjelent hírtelen egy fiatal ember, aki mint, egy filmársaság rendezője mutatkozott be. Kurtán-fürésán meg kérdezte a sameszt, hogy vajon hajlandó volna-e filmfelvételnél, mint szereplő fellépni? A samesz nem sokáig huzódzott, pláne amikor megtudta, hogy száz frank titi a mar kát, ha rááll az alkura. De a filmrendezőnek nem csak egy ilyen ember kellett, hanem több is. Olyanok, akik még a „keleti zsidó” külső jellegét magukon viselik, mint a pajeszt, szakállt és hosszú kaftánt. Vajon ki visel még Párisban ilyet? Legfeljebb hitközségi domesztikék. A samesz hajlandó volt még néhány a filmhez szükséges megfelelő zsidót felhajtani. A „felhajtás” sikerült. Mit is csinálhat egy párisi sakter és más hitközségi funkcionárius? Elég megierőzte őket a Fény Városának levegője. Amikor halottak, hogy megfelelő honoráriumot is kapnak, ráálltak az alkura és másnap már meg jelentek a filmfelvétel helyén és „bengrottak” a szereplőik. A szereplők az volt, hogy a Tórával a kezükben, talliszban és talliszban, sófárral és hosónó ráborított visszamaradt sárgútt zold ágakkal, meg ugyanolyan lilével elkezdtek rohanni előre, a filmregezőr utasítása szerint, mert éppen egy orosz pogromot vettek fel, ahol orosz emigránsok, valódi orosz kozákuniforbisban kergettek őket. Az öt samesz, sakter és chazan elkezdett rohanni és amikor felvették a képet ők is felvették a koponyáinkint rájuk eső 100 frankot is.

Levették a villámleket, összehajtogatták a talliszeket, visszatették helyükre a törtétekereseket és már el is felejtették az egészet. Ja, pardon, a pénzt felvenni nem felejtették el.

De miért a film, a film? Hogy előadják. És allig teltek-multak a napok a párisi színházak elkezdtek forgatni a filmeket. És képzeliük el a hitközségi potenciárok megnyult ábrázatát, amikor látták a lepedón szaladni lebegő talliszban és ugyanugy repülő pajeszszel az ő „hűséges” templomi alkalmazottait. Odavoltak az ámulattól nem akartak hinni a szemüknek. Hát valóban az ő alkalmazottai ezek? Hát filmsztár lett a sakterből, és felvevőgép elé került a szent Tóra is. Erthető lett a hitközségi vezetők felháborodása. És most már nemsoká filmszínészek, hanem „repülő” is lettek a domesztikék. Röviden: repültek állásaikból. A repülő alkalmazottak a munkaiügyi bíróságok kerítették. Ennek kell a napokban eldönteni, hogy összerúgható-e a samesi állással, hogy filmszínész legyen?

Valóban érthetetlen, hogy kóser lehet-e az a hus, amelyet egy filmszínész vág le — és nem a kritikus vágja le a sakter filmből. Vajon mit szólna hozzá az erdélyi zsidóság, ha filmszínészeket mebbe egynéhány hitközségi alkalmazott. Sokan örülnének is. A hitközségi vezetők örülnének, a filmet néző publikum pedig nevetne.

Csak az alkalmazottak sírnának. Drága kis száz frankos honorárium volt ez a párisi. Nem érte meg a filmszereplés ezt a drága

árat. Bizonyára így gondolkozik a párisi sakter és chazan. De mit lehet tudni? Lehet hogy levágnák a szakállt és pajeszt és valóban elmennek filmszínészek. Csakhogy akkor már bizonyára nem kellene a regisztrálnak. Mert neki típusok kellettnek, akiket közölközök üldöztek. Beretvált arcu zsidó azonban elég szaldagál a párisi utcákon. S nem mind mehet filmszínészek.

Tanulság: film-milochesz — wenig brochesz...

Az Aguda homoszekszuális mártirja

A jeruzsálemit Aguda emberei (a szélsőséges ortodoxia, mely a cionista szervezkedés minden formáját utánozza és a cionizmus utait akarja keresztetni) mely meghatottsággal, kaddissal és egyéb aktusokkal megemlékeznek Tisbeav napján Jakob de Haanról. Ez a misztikus jellemű és nagy tehetségű ember, akiről regényt is írta, Hollandiából származik, ahonnan keresztény felesége elől Palesztinába menekült, vagy 14 éve, ott azt hangoztatta, hogy megtért az ortodoxiához, ennek szolgálatában a legelősebb cionista-ellenes propagandát fejtette ki az Aguda mellett. Egy szép napon halva találták. Az Aguda azt hangoztatta, hogy a cionisták ölték meg. Némelyek szerint azonban valamelyik arab ifjú leletett a gyilkos, akivel homoszexuális kapcsolatban állott. Minderről a hagyományokban talált versek tanuskodnak. *Atheista, homoszexuális és vegyes házasságban élő ember volt tehát az, akiről az agudisták oly meghatottan emékeznék meg.* Hiába az általános politikának és így az ortodoxiával politizáló Agudának is szűksége van mondaccinált mártirokrak. (Sz.)

Francia szónoklat a jesván

A lengyelországi Mir városkában nagy ijedelem ütött be a jesvára. Híre kelt, hogy Novogrod-ak vajdaja eljön inspicálni. Az államhatalom képviselője meg fogja tekinteni a jesiva-baclarok fekvőhelyeit, tanulószobáit és meggyőződést fog szerzni, hogy a jesiva tanterve megfelelő-e az állam érdekeinek.

A bejelentett előkelőség évekig a párisi lengyel követésen működött és ismert volt francia-barátságáról. Ezért elhatározta a jesiva vezetősége, hogy francia nyelven fogják üdvözölni a vendéget. A jesiván mindenhez kell érteni és ezért az egyik baclarnak a kezébe nyomtak egy francia társalgási könyvet és leültették, hogy sürgősen tanuljon meg franciául.

A várva-várt nagy nap elérkezett. A vajda megjött és egyik rabbi lengyel nyelven köszöntötte. Erre előlépett a talmudista és a következő „francia” szónoklatot vágta ki:

„Monsieur le Woiwode!
Owaossem — nos ancetres — nous ont instruit — se sosen —, que la loi — d'oss der Minhag, dina de malchuta dina' c'est une loi importante loter — ich

Nézze át garderobját!
Orzi ruháit, lebéitjait máris tisztítsassa ki és festesse át
Uj hőküzlet:
Strada Avram Iancu 16.
Str. Crinului 5. Telefon 1-68. Oradea, Piața Regina Maria 2. Telefon 2-17.

deri sosen; plus importante que kol ha dinim, toutes nos autres lois rédientes: Far wuis? Worum? Pourquoi? Car il faut — men hot zi — obér ar autorité — as der Woiwode segt, der men gehorhen... We lachen — e' waissit sich ois — C'est pourqoi que nous des Jeschwe-Bocherim, remetton des saluts les plus respectueux à Monsieur le Woiwode — Massel und Broche, Massel und Broche...

A vajda csodálkozással hallgatta a nem mindennapi franciasággal előadott szónoklatot, de azért jóindulattal fogadta ezt is, mint azokat a chassid dalokat és táncokat is, amelyek a növendékek utóbb előadtak is, amelyek bizonyára a Montmartre hangulatába ringatták Páris régi rajongóit...

Néhány sor egy naptár margójára

Már többször észlelhettük, hogy unalmas címek mögött sokszor milyen érdekes szöveg áll. Semmitmondó cím és teli igaz tartalommal, az a zsidó naptár, amelyet az 5696-ik „bibliai” évre kiadott az Erdélyi és Bánáti Országok Izr. Iroda. A cím semmitmondó, mert azt hihetné a felületes szemlélő, hogy nincsen benne egyéb, mint hogy mikor lesznek az ünnepek és utána egynéhány hirdetés, hogy a könyv ne kerüljön sokba. Ezt véli képezeletében az, aki nem lapozza fel. Aki azonban fáradságot vesz magának, annak „megéri” az időt, amit vele tölt, mert tanulhat belőle. Tanulhat és okulhat is. Benne vannak egy kicsit mi magunk és amellet történelmi levegő is árad ki a cikkekkel. A mai erdélyi zsidó generáció küzdelme templomért, iskoláért, zsidóságért és egy kicsit a tegnapiaké akik elmentek, vagy menőfélben vannak erről a sok bajt magánhorzó földtekeről. Az erdélyi occidentalís hitközség történelme gyűlt össze a szabhatvan oldalon. Az erdélyi hitközségek templomai, iskolái, hitközségi épületei néznek a lapokról velünk szemben. Az épületek: és ami mögöttük van. A tartalom, a zsidóságnak az az értelmezése, ahogy ők látják. Hogy nem látjuk mi mindannyian egyformán? Talán nem is mi vagyunk hibások benne. Végredményben: kellene, nagyon kellene nekünk olyanok is, akik „ugy” látják, ahogy ők tekintenek felénk e lapokról. Értékes, tartalmas könyv ez a naptár. Csak a cím semmitmondó. Csak a színe sablon. A tartalom, mely, mint a tengerszem. Okos, nagy megcsinálták. Okos és praktikus. Köszönet érte dr. Adorján Árminnak, minden zsidó ügy lelkes harcosának az occident Központi Iroda elnökének és elismerés Lax A. Salvator Iótitkárnak, aki összeállította a kiadást. Önmagának tesz szíveséget minden zsidó, aki elővassa és utána odaadja fiának elővadás és tanulás céljából. Jó könyv — és hűzaggpótló.

Használjon rendszeresen kellemes illatú
Szt. László
fertőtlenítő szappant, megóvja minden nemű jerványt és ler. zöb betegségekétől

Németország...

A hitleri örület ujabb dokumentumai

A német örület minden vonalon tombol. Legjobban látható ez a rádióbeszédében és azokban a nyomtatványokban, amelyeket naponta kiadnak azok a perverz és beteg-agyu emberformájú lények, akik ma Németország hivatalos vezetői. Most egy brosúrárt terjesztenek, amely maga bevallja, hogy forrásműveit a Der Stürmer meg a Handbuch der Judenfrage és a Der Jude als Rassen-schänder. Képzeltetik, milyen nyilvános lelet egy ilyen brosúrának? Közönséges pornográf irat, amelyet, ha olvasnak, ezekért az abszurd titásért olvashatják betegidegzett emberek. A Denkké, Haarmanok és más tömeggyilkos és kéjgyilkosok olvsák, akik még nem jutottak odáig, hogy végre is hajtsák tetteiket — mert még várnak, hiszen legfőbb pátronusuk, Hitler, világháborút ígér nekik. Akkor megint lehet megszárítani, gyalázni, rabolni, pusztítani, a furor teutonikus ismét teljes ízembe léphet, és addig? Addig ilyen brosúrákat adnak ki a zsidók ellen, amelyekben többek között ilyenek állanak:

"Die Rasse der Sexualverbrecher und speziell Kinderschänder" — cím alatt azt írja meg, hogyan járnak el a zsidók a német nők ellen. Így többek között szöszerezni írja a következőket: K. M. zsidó (kiírja a nevét is) addig molesztálta a nála szolgáló árja szolgálókat, amíg azok megadták magukat. Amikor pedig a következmények mutatkoztak, szabályosan levágta a leányt, apja segítségével. Azután feldarabolta a holtestet. Amikor a rendőrség jött, a tettes elmenekült."

"L. S. gyáros Nürnbergben leányokat fogadott fél, akik csalogatták lakására az árja leányokat. Először leitatta őket borral és likörrel, azután narkotizálta őket, megkorbácsolta és erőszakot követett el ellenük. Azután L. S. monogrammot égetett testükbe, hogy más férfihöz ne közeledhessenek." It olyan zsidókról, akik három éves kislányokkal fajtalankodtak.

Végül kimondja a szentenciót. A csf mindig ugyanaz. A cél, hogy erkőstelennek tegyék a német fajt. De természetesen büntessék a zsidók a világháború felidézésében, a lorradalomban az inflációt is ők okozták és végül a születések csökkenésének is ők az okai, hogy a szlávok szupremáciáját elősegítsék. A zsidó nők, a zsidó asszonyok pedig örülnek, hogy a zsidó férfiek és fiúk a háztartáshely keresztény leányokkal fajtalankodnak és nem mennek el hazulról.

Ezt írja a betegagyú brosúra kiadó. No ha az igazság az, hogy a zsidók házaslete a legutóbbi, a zsidók szexuális szempontból évezednek óta a legnemesebb felfogást vallják. És ezt gyalázza meg a teuton örület, ilyen aljas rágalmakkal. De ő tudja, hogy mi vel lehet hatni beteg fantáziájú olvasóra.

Végül a bibliát is gyalázza. A zsidók Istene külön utasítja borzalmakra és tömeg-mészárlásra híveit. Így a Megállás Eszter-ből idézi: „75.000 perzsa halála miatt ünneplik a zsidók Purimot". A fízparancsolat is csak a zsidóknak szól, a Talmud pedig a leg-ünmorálisabb törvénykönyve a világnak". A Talmud azt írja, hogy minden nem zsidó hároméves és egy napos leánygyermeket meg kell rontani. A zsidó orvosok pedig ahelyett, hogy meggyógyítanák, inkább megölik, meg-méregzik a keresztény pácienseket. A brosúra szerint ezt számos zsidó orvos beval-lotta halálos ágyán.

Azt is írja M. Corleis ur Hannoverből, hogy a keresztény egyház azért szimpatizál a zsidókkal, mert sok magasrangú pap került ki a zsidók köréből. Semmilyen gyanúsítás nem elég aljas, semmilyen történelmihamisítás nem elég gonosz ahhoz, hogy az olvasó fényét kielégítse. Mennyire sülyedt ez a

különbön kulturátnak ismert nép, amíg odáig jutott, hogy ilyen iratok kerülhetnek forgalomba.

Végül egy fénykép van a könyv végén. Egy prononszírozott zsidós kinézésű ember áll, egyik kezében csokoládé, a másikban egy csomó honbon és kicsi iskolásgyerekeket csalogat magához és a kép alá azt írták: Der gute Onkel Fröhlich. A füzet fedő-lapján pedig az Andreas mesterpárholy nagy-mesterének nyakrendje van lefotografálva a következő szöveggel:

„Az András-rend mélyedédes edénye, a vér felfogásához szükséges és a reá fesztett élő germánok azt jelentik, hogy a zsidók fel-sőbb parancsra gyilkolnak."

Igy néz ki egy szennyirát. Hej, de sokat kell majd jóvátenni a németeknek, hogy ellefedessék a világgal ezeket az örülségeket...

Minden német zsidó valjía magát zsidónak — mondotta Hans Hinkel.

Frankfurt am Mainban a Neues Theater átdaták a városi színházlelkélőségnek. Eb-ből az alkalomból az állami kulturkamara vezetője, Hans Hinkel beszédet tartott, amelyen valamennyi frankfurti színházi ember résztvevett. Hinkel beszédében többek között ezt mondotta:

„Alkalmom volt, mint állami megbizott felülvizsgálnom a Zsidó Kulturszövetség ügyeit is, amelynek az a hivatása, hogy a zsidó népi élet kulturáját ápolja. Ennek a szövetségnek 180.000 tagja van. Most már elérte az ideje annak, hogy nyíltan megmondjuk a szövetség valamennyi tagjának, hogy legyenek becsületesek és vallják magukat nyíltan zsidónak. Ne tegyék azt, hogy az uccán „Heil Hitler!” kiáltanak és otthon a legnagyobb szemíták legyenek.

Kérdőív a zsidó iskolai tanulókról.

A hesseni iskolagyk vezetősége, amint azt a Frankfurter Zeitung szeptember 14-i száma írja, Rust birodalmi kultuszminiszter rendeletere értelmében a következőképpen küldötte széjjel az iskolákhoz, azzal a parancsallal, hogy szeptember 15-ig válaszoljanak rá: 1. Hány zsidó tanuló látogatja jelenleg a nyilvános iskolákat? 2. Hány zsidó tanuló ment át a zsidó kerületi iskolákba? 3. Hány zsidó tanuló tudná látogatni a távol-ságok miatt a zsidó iskolákat? 4. Tudják-e, hogy miért nem mentek még át valamenyen a zsidó kerületi iskolákba?

A zsidók számára a kérdésekben benne van a szomorú felelet is.

Ludwigshafenben letartóztatott egy cipőáruházi tulajdonost, mert a házára kiragasztott és a fájgyalázást tárgyaló plakátokat le akarta fotográfálni. Amikor az őrizetből hazagendtek, olyan tünetetek voltak a kása előtt, hogy kénytelenek voltak újra öri-

zetbe venni. (Frankfurter Zeitung augusztus 20-i számából.)

Másfélmillió nem árja el Németországban.

A Berliner Nationalsozialistische Monats-hefte szeptemberi számában dr. Bernhard Sommerland érdekes cikket ír a következő címen: „Die Bastardierung des Deutschen Volkes durch Judentaufe und Mischehe".

A cikkben azt írja, hogy a zsidó tértítésre alakult Pastors Frank féle folyóirat, a „Zions Freund" 35.000 példányszámban jelent meg még 1930-ban is. Idézi Pastor de la Roi statisztikáját, amely szerint a 19. szá-zadban a kitértek száma 25.000-re tehető, amelyből 18.000 evangélikus és 7000 katolikus lett. 1880 és 1900 között 7087 zsidó tért át az evangélikus hitre Németországban. Ha 250-re tesszük évi átlagát a kitérőknek, akkor a bismarcki birodalom megalakulásától a mult század végéig körülbelül 10.000 zsidó lett evangélikus.

A birodalmi egyházi hatóságok statisztikája szerint a XX. század elejétől 1933-ig folyton emelkedik a kitértek száma. Ez idő alatt 13.306 zsidó hagyta el őséi hitét. 1900-ban például 486 ember tért ki, 1902-ben 545. Általában 4—500 között váltakozik évente számuk. A legkevesebb kitérés 1928-ban volt amikor 166 zsidó hagyta el őséi hitét. Érdekes, hogy 1933-ban érte el a rekordszámot 933 lélekkel. Soha egy év alatt nem tértek ki ennyien, mint a hitleri uralom első évében.

A vegyes házasságok száma 1875-től 1900-ig Poroszországban 7800 volt. Összesen az egész birodalomban 15.000 volt a számuk. 1901-től 1933-ig 42.373 vegyes házasságot kötöttek. Árájk és nem árájk között 1875-től mostanig 150.000-re tesszik. (Beszámítva a vegyes házasságokból származók újabb házassodását is). A vegyes házasságokból származó gyermekek számát 1870-től mostanig 300.000-re teszi. Ha hozzáveszi a jelen leg is körülbelül fél milliónyi ősi zsidóságot, akkor a jelenleg Németországban élő nem árájk száma körülbelül másfél millióra becsülhető.

Egy 19 éves árja leány miatt kilene hónapra ítélték egy ártatlan zsidót.

A frankfurti törvényszéken a 47 éves W. Ödön elítélték, mivel állítólag egy tíz-zenkilenc éves leányt, aki nála háztartási alkalmazott volt, megsértett, szőban és tetfleg is és erőszakoskodni akart vele. Az ügyész egy évi fegyházatot ajánlott, mivel nagy bünt követelt el a zsidó a német fajtisztaság ellen. A leány kijelentése szerint gazdija erőszakoskodott vele, azonban ezt semmivel sem tudta bizonyítani. Azt maga a leány is bevallotta, hogy amikor közeledett hozzá és ő rászólt, akkor többé rá sem nézett. Ahogy a német lapok írják, nem tételezhető fel másként az eset, minthogy egy koholt vád-ról van szó. A szegény 47 éves embert ennek dacára kilenc hónapra fogházra ítélték, mert az indokolás szerint eljárása merénylet volt egy német leány becsületén ellen.

Az ítélthez még azt a kommentárt is fűzik a lapok, hogy a leány csak hal hétéll aztán tett feljelentést, miután elhagyta szolgálói helyét.

Sulyos konfliktus a Híztadrut és a revizionista szakszervezetek között

A ramat-gani munkakonfliktussal kapcsolatban, ahol a revizionisták elfoglalták a sztrájkoló „Híztadruth" munkások helyét, az utóbbi napokban Tel-Avivban összetűzés re került a sor a „Híztadruth" és revizionista munkások között. Mindkét részlől nagy tömegek tüntettek. A rendőrség több letartóztatást fogantatosított. A „Híztadruth" azzal érvel, hogy a revizionista munkások hátbatámadták a gazdasági harcot folytató munkásokat, míg a revizionista munkások azt állítják, hogy itt csupán politikai harcok folytak, amennyiben a baloldali munkások arra akarták kényszeríteni a munkaadókat, hogy csak a „Híztadruth" tagjait foglalkoztassák. A ramat-gani rendőrség hivatalos kömünikéje megállapítja, hogy Lamport munkaadó a kilépést „Híztadruth"-ista munkások helyett revizionista munkásokat alkalmazott. Miután hét hisztadruthista munkás megkísérelte őket munkájukban zavarni, a rendőrség mind a hettef letartóztatta. A felzattott kedélyekre való tekintettel a rendőrség állandó készenlétben van.

A biro-bidsani szovjetorosz zsidó település növekedése

Moszkva. Biro-bidsani lakosságának emelkedéséről a következő hivatalos számadatok kerültek nyilvánosságra. Biro-bidsan, amely a vólkoleti szovjetorosz zsidó kolonizáció fővárosa, 1928-ban, amidőn még Tichonkaja volt a hivatalos neve, mindössze 600 lakossal rendelkezett. 1932-ben ez a szám már 4000-re emelkedett, míg ma a város akosságának száma 10.500-at tesz ki. Ez év végéig a lakosság száma az előirányzott tervek szerint 13.000-re fog emelkedni. A lakosság túlnyomó többsége természetesen zsidó. A zsidó bevándorlók szocialis rétegződése a következő: kézművesek, ipari és építők munkások, földművesek alkalmazottak és specialisták. Az összes munkaközegben munkásaián van. Ebben az évben 17 millió rubelt fektettek be házak építésébe. Az elkövetkező munkaközegre nagyszabású tervek vannak lefektetve az építkezéseket illetően. Így az uccákat is aszfaltozni fogják. A csatornahálózat építésé már munkában van. A város elektrifikálását megkezdtek és autóbusszkelekedést állítottak fel. A jelenlegi tervek szerint Biro-bidsan 1936. év végére már 20.000 lakossal fog rendelkezni.

Csehszlovákiai kikötőmunkások Palesztinában, Haifa. A közeledő narancsszezon várható növekvő forgalmára való tekintettel a palesztinai kikötők megnagyobították kikötő-területüket. A haifai kikötő így 6500 qm.-el növelte területét. Számos gyűjtőraktárt építettek a szállítandó gyümölcsök leraktározása céljából. Ugyancsak a jaffai kikötő megnagyobbitása is tererbe van véve. A kikötőmunkálatok vezetésénél és a szükséges nyersanyagok szállításkorhat igen nagy érdekeltsége van a csehszlovák nagyparnak. A csehszlovákiai fejlett nehézipar számol azzal is, hogy a palesztinai vasútk vonalállományának megnagyobbitása is nagy lehetőségeket fog nyújtani a csehszlovákiai export számára.

300 éves az amsterdami askenéz hitközség. Amsterdami, Roshaseno napján tölji be az amsterdami askenéz hitközség alakulásának 300 éves fordulóját. A hitközség jubileum-komitét állított össze, hogy a nevezetes dátum ünnepegeit méltó módon készítsék elő. Ez a bizottság állítja össze annak a kiállításnak anyagát is, amely november hónapban az amsterdami történelmi múzeum keretében szemléltető képet fog nyújtani az amsterdami zsidóság történetéről 300 éves történetéről.

Ismeri Ön a TELLMANN szövetet?

Ha nem — úgy kérje minden posztókereskedésben csakis a

TELLMANN VILMOS ÉS TÁRSAI RT.

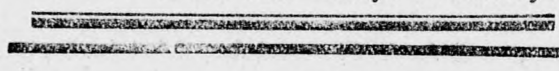
braszovi posztógyár által gyártott kiváló minőségű szövetkülönlegességeket!

Meg fog győződni, hogy gyártmányait egyetlen posztógyár termékei sem mulják felül!

— Az osztrák náci agyonverték egy zsidó futballistát, BBécs. A felsősziléziai Raibör városban egy lengyel labdarúgó-csapat vendégszerepelt, amelynek tagjai között egy Baumgarten nevű zsidó játékos is volt. A közönség horogkeresztes része tiltakozott a zsidó játékos szerepeltetése ellen, majd pedig amikor Baumgarten mégis megjelent a csapatban, kivékel dobálta meg, ughogy a mérkőzést félbe kellett szakítani. Utána Baumgarten olyan sulyosan megverte a közönség, hogy a játékos kórházba kellett szállítani, ahol néhány óra múlva meghalt.

Rheuma, köszvény és illőidőzása

Legjobban bevált gyógyszer a Togal-tabletta. Kiválasztja a húgysavat. Még elhanyagolt esetekben is gyógyító hatású! Használja teljes bizalommal! Minden gyógyszerárban és drogeriában. Lei 52.— és Lei 130.— Svájci készítmény!

Stern Lípót emléktábla leleplezése és sírkövevetése Brassóban. A braszovi ortodox zsidó hitközség lélekemelően szép kétfős gyászünnepe keretében juttatta kifejezésre elismerését néhai volt elnökének, Stern Lípót-nak. A konzervatív zsidóság braszovi vezére egy emberöltő kereszttel valóban irányító szelleme volt nemcsak az ortodoxiának, hanem minden vallásos és jótékony intézménynek. Hosszu éveken át állott a hitközség élén, majd a Chevra Kariša elnöke lett. Ő alapította a Talmud-Törét, a zsidó iskola alapításában oroszlárnéze volt. A hitközség és a keretébe tartozó intézmények egy emléktáblát állítottak fel a tempom előcsarnokában, ahol az elhunyt vezér érdemei márványba vannak bevésve. Az emléktábla leleplezése egy gyászistentiszelet keretében volt megtartva, amelyen Sperber Dávid braszovi főrabbi és Glasner Akiba eluj főrabbi mondtak emlékbeszédeket, amelyekben az elhunyt kiváló érdemeit méltatták. Ugyancsak vasárnap délután az emléktábla leleplezést megelőzően volt Stern Lípót sírkövevetése, amelyen Sperber és Glasner főrabbi megragadó beszédet kívül Rosenzweig Emánuel Clujról, Beccalél Paneth Bilitzről, Goldstein Sámuel a braszovi Chevra Kadisa elnöke és Balkirs Mózes mondtak meghatottsággal teljes beszútatót.

A jeruzsálemi béketársaság táviratilag meghívta George Lansburyt a Labour Party elnökét, hogy az általa ajánlott békekonferenciát 1936-ban Jeruzsálemben tartassa meg.

Elhásztották a kanadai vándorlósokat Jomkipurra való tekintettel. A kanadai kormány az október 7-re kitűzött választásokat elhalasztotta arra való tekintettel, hogy erre a napra esik a zsidó választók engesztelólnapja és így nem élnének állam polgári jogaikkal. A választást a kormány október 14-re tűzte ki. Eredetileg már szeptember 30-án kellett volna a választásoknak lefolyania, de erre az időre az előkészületeket még nem fejezték be. A választó törvény értelmében ugyanis a választások csakis hétfői napra eshetnek. A Jomkipur miatt elhalasztott választásoknak egy új terminusban való megállapítására külön minisztertanácsot kellett a miniszterelnöknek összehívni.

A cernauti héber tanácsnariam (három éves tanfolyam.) Dr. Mark főrabbi vezetésével újból megnyílik az új iskola szeptember 15-én. Ebben az évben az első és harmadik tanfolyam nyílik meg. Felvételi és pótvizsgák is október 15-én lesznek. Érdeklődők részletes felvilágosításért forduljanak dr. Cernauti tanácsos, Cernauti, Sr. Logothethi 10.

Kínos eset Danzigban a csehszlovák nagyparnosok tüntetelére rendezett banketten, Danzig. A csehszlovák nagyparnosok és szállítók tüntetelére, akik most jelentékeny számban tartózkodnak Danzigban, bankettet rendeztek, amelyen kínos eset történt. A danzigi kereskedelmi kamara elnöke, Herr Schnee a bankett megalapított antiszocialis érzelme közismert, a bankett kezdetekor tartott beszédében sajnálatának adott kifejezést, hogy a német nemzeti himnuszt, a „Horst Wessel" antiszemi dalt, Csehszlovákiaába betiltották. Ezután pedig Schnee ur utasítást adott a zenekarnak a „Horst Wessel" dal eljátszására. Amikor felhangzottak a véres antiszemi dalnak első akkordjai, a csehszlovák vendégek zsidó tagjai tüntetőleg felállottak, de elhagyták a termet a jobb érzelű keresztény vendégek is, így a lengyel danzigi kikötő tanács képviselője is. A csehszlovák vendégek nyilvánosan is kifejezést adtak felháborodásuknak Schnee ur felháborító tapintatlansága miatt.

Miért? A célszerű összehállítás és azok a kitűnő sikerek, amelyeket híres orvosok valamint számos klinikán és kórházban a Togal-lal elértek, rövid időn belül általános elismeréget vívtak ki ennek a gyógyszernek. A leadott szakvélemények egyhangulag elismerik, hogy a Togal gyors hatású fájdalomcsillapító szer, amely utólrhéhatetlen, közzvényes, eszes és ideg fájdalmaknál, az izületekben és végtagokban fellépő fájdalmaknál, ideges fogfájásnál, valamint fejtájásnál.

Szülők!

Kimondottan jó minőségben
legolcsóbban

LONDON KÖTÖDE

Str. Avram Iancu 1. árusít. Figyeljen a címre!

NOTRE DAME de SION egyenkabát készen és mérték után

Hétről-hétre

Jeruzsálem. Az arab sajtó részletesen foglalkozik a luzerni zionista kongresszussal és közli a referáriumokat és vitákat, valamint a hozott határozatokat. — Emir Abdullah két transzjordániai vezető arab személyiséget számozott, mivel Emir Saud látogatása idején az őt kísérő külügyminiszterével titkos tárgyalásokat folytattak. — Ibn Saud, Saudia királya, akinek fia, Emir Saud nemrégiben látogatást tett Palesztinában, köszönetet mondott a palesztinai araboknak, amiért olyan szívesen fogadták fiát.

Moszkva. A Népszövetség kivándorlási bizottságának vezetője, James Macdonald Moszkvába érkezett. Látogatásának célja, hogy moszkvai tartózkodása alatt tárgyaljon a külügyminiszterrel az irányban, hogy a kivándorlási kérdések határozott védelmére központi intézményt létesítsenek a Népszövetség felügyelete alatt.

KÖNIG

Salonika. A Toumba külvárosban az E. E. E. (Etnikai Enosisz Ellados) antiszemita szervezet egy gyűlést a salonikiai rendőrség feloszlatta.

Budapest. A WIZO világkongresszóját rövidesen Budapesten tartják meg.

New-York. A város rendőrgazgatósága megengedte, hogy Matthew Salomon nevű zsidó detektív 150 dollár prémiumot fogadjon el a „Norddeutscher Lloyd-tól”, mivel a zsidó detektív a Bremen ismert zászlóaljférfijával a tüntetőket fenntartotta és közben súlyosan megsebesült.

Jeruzsálem. A közmunkák állami hivatala Nahalal kolónián ezer font költséggel egy postahivatalt épített. Az építkezést egy arab vállalkozónak adták ki és a munkálataknál csak arab munkásokat foglalkoztatnak. — Hatfőben három nagy angol cirkáló futott be. Az Arethusa, a Delhi és a Durban. Várják még nyolc torpedó érkezését is. A Star című londoni lap azt írja, hogy a haiti kikötő védelmére különleges intézkedéseket tett az angol kormány. — A jó palesztinai természetű emberekre való tekintettel, a palesztinai kormány három hónapra befőtotta a buza bevételét. Kivételt képez ezeröttszáz tonna pészkasütésre alkalmas buza bevétel. — Atuleh város tanácsa tizenkét építési engedélyt adott ki, ahol 1599 négyzetméteren kezdik meg az építkezést. — Saul Csernichovsky hatvanadik születésnapja alkalmából bizottság alakult, amely Ussisichkin elnökletével elhatározta, hogy a költő műveiből újabb hét kötetet rendez sajtó alá és ezzel összegyűjtött munkáinak száma tizenhétre emelkedett. — A palesztinai kormány elhatározta, hogy az északpalesztinai bíróságoknál és telekkönyveknél héber tolmácsokat alkalmaznak, mivel a sok héberül beszélő érdeklődő és jogkereső fél zavartalan kiszolgálása megkívánja a héber tolmácsok alkalmazását.

Kelmefestés!

Női ruhák, férfi öltönyök, trenccoktok, átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen és olcsón vállalja

BORGOS

Színház oldal, Bazár-épület

Fiókfelvételek: Str. Alexandrii Colțai Millerandului.

A satumarei statusquo izr. hit'öz s'ég betöltötte az üresedésben lévő főrabbi széket

Ismeretes, hogy az 1932-ben elhunyt kiváló és nagy tudású dr. Jordán Sándor satumarei főrabbi öröke mindeddig nem volt betöltve. Méltó utódot nyert a satumarei statusquo hitközség dr. Friedmann József újonnan választott főrabbija személyében, aki a napokban foglalta el díszes pozícióját. Az új főrabbi a berlini Hildesheimer iskola kiváló tanítványa, elismert gónoktól nyerte el hatorojait. Kiválóan képzett pap, ragyogó szónok, aki nagy nyeresége a satumarei zsidóságának, de díszére válik Erdély zsidó társadalmának is. Dr. Friedmann József megalkuvást nem ismerő határozottsággal hirdeti, hogy a zsidóság mai súlyos helyzetéből csakis a Tóra és hagyományok alapján állva mentheti át magát egy szebb jövőbe. Eddigi működése is a tradícióink szentségén alapult. Most, hogy kiváló képességei jutalmául egy ily szép gyülekezet élére került, hisszük, hogy Satumare zsidó élete szép lendületet fog venni és el fog következni a satumarei hitközségnek a Tóra szellemében való felvirágzása.

Kezélyű Fáyol
Női kalap
Ernyő Rídifűl

No. 350—1935. sz.

PÁLYÁZATI HIRDETÉS.

AZ clujii nyugati szertartású izr. hitközség iskolaszéke az elemi iskolaánál megüresedett tanítói állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak 40 évnél nem idősebb, vallásos, tanítói oklevéllel bíró férfiak vagy nők tanerők akik a román nyelvet tökéletesen bírják, a héber nyelv és zsidó tárgyak alapos tanítására képesek.

A sajtóközlemény szerint románnyelvű pályázatok az összes többi okmánymásokkal együtt az iskolaszék Elnökségéhez emezve az elemi iskola igazgatóságához: Cluj, Calea Regele Ferdinand 52. sz. alá legkésőbb f. évi október hó 10-éig küldendők be.

Az állás f. év november hó 1-én foglalandó el, esetleg 1936. szeptember hó 1-én. Az alkalmazás feltételeit a hitközség állapítja meg.

Oradea, 1935. szeptember hó 20.

Fren Lajos **Klein Gyula**
igazgató. iskolaszéki elnök.

Legszebb ősi kalapok
HELLER & DEUTSCH

kalapgyár lerakatában
Nicolae Iorga 21.

Kalapok tisztítását, vasatását és festését vállaljuk.

KERESKEDELMI HITELINTÉZET R.-T.

clujii főelárúító szerencsés játékosai ismét nagy nyereményeket nyernek az elmúlt húzáson. Sorsjegyek az új játékra már kaphatók. Siessen megújítani sorsjegyét!

CLUJ, PIATA UNIRII 20. TELEFON: 40.

Zsidó humor

300 GÖRÖGDINNYE.

Minden komoly történésnek vannak humoros oldalai is. Egyik palesztinai lakos, aki jelenleg Erdélyben időzik, mutatja fivérére levelét, amelyet a napokban történt palesztinai bankpánikról írt. Többek között megírja, hogy az arabok annyira meg voltak ijedve, hogy nem fogtak kapni élelmiszert, hogy kivették pénzüket a bankokból és élelmiszerbe fektették. Egy arab, aki különösen meg volt ijedve, hamarosan 306 darab görögdinnyét vásárolt, hogyha netán hónapok múlva kitörne a háború, akkor legyen mit enni. Görögdinnyét „hamsterolt”, amelyik oly hamar romlik. Így néz ki az okos arabok elővigyázatossága.

MIERT VAN A ZSIDÓK KÖZÖTT ANNYI AMHOOREC?

A „Saagasz Arié” szerzője beszélte: Egyszer Volozsinban hallotta, amint két gyermek, egy tíz és egy tizenkét éves beszélgetett az uccán. Kérdezte az idősebbik:

— Azt mondják bölcsseink, hogy ha a Tóra egy családban három nemzedéken át otthon van, többé nem távozik onnan, mert vissza-visszatér a szokott szállásába. Hiszen mindnyájan Avrohom Jiczok és Jákaiv ivadékaik vagyunk, tehát megvan a három nemzedék. Honnan van mégis a zsidók között annyi tudatlan anhoorec...?

Mire a tízéves így felel:
— Megmagyarázom neked. Minden utazó, hogyha egy városba érkezik a megszo-

Oradea, bulevardul Regele Ferdinand 7.

kott szállásába tér be. De ez csak akkor van így, ha a szálló gazdái szívesen fogadják. Hogyan történik azonban, hogy ha a szálló tulajdonosai nem látják szívesen és künn hagyják állam az ajtó előtt? Akkor veszi a vendég a csomagját és elmegy más szállót keresni...

A két fiúból a híres R. Zalmen és R. Chájim Volozsiner lett.

A ZSIDÓ TÁBORNOKOK.

A Dévonat utban van Majna-Frankfurt felé. Egy SA-katona szeretne belekötni egy zsidóba.

— No, mondd meg, zsidó: ki felelő azért, hogy elvesztettük a háborút?

— A zsidó tábornokok, Sturmführer ur — feleli a zsidó.

— Hm! Hiszen nekünk nem is voltak zsidó tábornokaink...

— Nekünk nem voltak, Sturmführer ur ellenben a többieknek igen!...

A VASKERESZT.

— Milyen szalagot hord a gomblyukában? — kérdi egy idegen a Harmadik Birodalom polgárától.

— Ezen hordtam a vaskeresztet.

— Miért kapta a kitüntetést?

— Az ellenséggel szemben való bátorságomért.

— És miért hordja most?

— A honfitársaimtól való félelemből...

Fuchs Ilia bécsi egyetemen angol nyelvből vizsgázott tanárnő tanításait újból megkezdte Oradea, Piata Mihai Viteazul 11-a Palatul Ullmann.

